

VASÁRNAPI UJSÁG

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG: / egész évre 12 frt / POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: / félévre 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: / egész évre 8 frt / félévre 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: / egész évre 6 frt / félévre 3 * Külföldi előfizetőkhez a postai költséget meg kell fizetni.

52-ik szám 1881. BUDAPEST, DECEMBER 25. XXVIII. évfolyam.

Már január 14-én lesz a 3%-os 1881-iki 100 arany frankos fejedelmi

SZERB SORSJEGYEK

harmadik húzása.

3% szerb sorsjegyek
3% szerb sorsjegyek
3% szerb sorsjegyek
3% szerb sorsjegyek
3% szerb sorsjegyek
3% szerb sorsjegyek

Mindenkori főnyeremény
franc 100.000 aranyban
Legkisebb nyeremény 100 franc aranyban.

A nyeremények és kamatok Bécsben, Budapesten, a vidéki főbb városokban, Belgrádon s a legtöbb európai fővárosban minden levonás nélkül kifizetnek.

Vételi jegyek

fizetendők 14 havi részletben a 3 frjtával s 4 frt hátralékért. A verő csupán 3 frt lefizetés után már az azonnali és kizárólagos jogot megszerzi a játékosra.

A 3%-os fejedelmi szerb sorsjegyek november 12-én történt 1-ső húzásán a 100.000, 10.000 és 4000 arany frankos főnyereményeket a váltóir danksban eladott sorsjegyek nyerték s általunk azonnal leszámloltattak.

Csak BECS A „MERCUR“ Ch. COHN, Wollzeile 10 és 13. Wollzeile 10 és 13. kiadó-hivatalának váltóirodája.

A németországi gyógyszerészek által megvizsgált, és kitünő alkalmaszatsága végett a magas cs. kir. magyarországi helytartóság által engedélyezett

Köszvény-vászon

mindenféle köszvény, euz (lithaema), nszaga és mell-gerince fájdalmak korszakosaitja (Hexenschuss) átköszvény stb. ellen. Egy csomag ára 1 frt 5 kr., kettős erejű 2 frt 10 kr. Dr. Hufeland híres orvos gyógyszerészi művelésében kivesztve nyilatkozott: «Közvetlenül van, melyek ellen az orvosi tudomány sikertelennül látta az erős gyógyszereket faltatni; ezen bajok a fejsz és köszvény». Ezeknek óvszere a köszvény-vászon által föllelve van. 316

Dr. BURON párisi ált. lános sebtapasza

mindenféle sebek, gonyedések és dagasztások ellen. — Egy köcsög ára a használati módszerrel együtt 70 kr., kisebb köcsög 35 kr. Postán küldve 10 kr. többlet. Valódi minőségben Budapesten egyedül csak **TÖRÖK JÓZSEF** ut. gyógyszerésztől, király-utca 12. sz. — **Debreczenben**, Rothschalk ut. gyógyszerésztől. — **Szombathelyen**: Pillich Ferenc ut. gyógyszerésztől. — **Mohácson**: Jézovics Károly. — **Kolozsvárt**: Wolf és Hintz gyógyszerésztől. — **Eger**: Köllner gyógyszer. — **Szegeden**: Weigler György és Kovács gyógyszer. — **Temesváron**: Jahner és Tarcazy gyógyszerészek. — **Nagyváradon**: Molnár gyógyszer. — **Nyitra**: Tombor Kornél. — **Pécsen**: Pachner. — **Nagy-Szeben**: Schneider. — **Székesfehérvár**: Dieballa Gy. — **Gyöngyösön**: Vozary gyógyszerész. — **Szigetváron**: Ehrenfeld W. — **Miskolcon**: Ujházi gyógyszer. — **Pozsony**: Schoffer gyógyszer. — **Kassán**: Echwig gyógyszer. — **Brassó**: Kugler. — **Arad**: Tones és Társ. — **Oraviczán**: Knoblauch gyógyszer. — **Ujvidék**: Grossinger gyógyszer. — **Zágráb**: Mitbach gyógyszer. — **Versetzen**: Bienenh gyógyszer.

MARTINY F. H. és FIA

Ajánlja saját készítményű legfinomabb tajtgyártmányait. Kívánatra árjegyzékek bérmentve küldetnek.

Tutánvét mellett küld szét a már 1849 óta fennálló

LUKOVITS JÓZSEF-féle

fűszer, thea, rum- és borkereskedés

Budapest, IV., muzeum-körút 11. sz.

1 Klg. czukor legfin. — 50	szelcsékben és csomagokban 30, 40, 50, 1 frt
1 * * * * * finom — 49	3 frt
1 * * * * * Cuba kávé — 1.90	1 Lt. brazíliai rum — 60
1 * * * * * Gyöngy — 1.90	1 Lt. cuba rum — 1
1 * * * * * Arany jáva k. — 1.90	1 * * * * * valodi jamaikai — 1.50
1 * * * * * Mokka arabiai — 1.80	1 * * * * * lf. — 2
1 * * * * * Ceylon — 1.60	1 * * * * * lf. — 2
1 * * * * * Portorikko — 1.40	1/2 Klg. csomagokban
1 * * * * * Rizs legfin. — 30	csokoládé 60, 80, 1.20
1 * * * * * * fm. — 28	1 Csom. Mandolás két-
1 * * * * * * közép — 24	szer sült — 35
1 Klg. thea 4, 5, 6, 8, frtjg	1 Klg. thea kenyér 1.80
ugyszinte nagyobb kisebb	390

Ezenkívül ajánlom még mindenemű pezsgő, asztali- és csemege boraimat, milly- és flóragyertyákat, Liebig-féle huskivonatot, s minden az e szaki vágó árucikkeket. 390
Az utolsó posta vagy állomás pontos feljegyzése kérietik. Valodi árak-és súlymértékért jóállás biztosítottatik. Tisztelettel Lukovits József.

A FRANKLIN-TÁRSULAT

magyar irodalmi iatézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárbanál kapható:

UJ KÉPESKÖNYV.

Utmutatás a szemléletre, gondolkodásra, számolásra és beszélésre 2¹/₂—7 éves gyermekek számára

használatul a családban, kisdóvodában, siketnémaintézetekben és az elemi oktatás első fokán.

Vázolva és kidolgozva BOHNY M. Által.

Harmadik színezett táblával és egy rajztáblával. Második kiadás.

Ára színes borítékba kötve 4 frt.

Fácányi Ármin

Budapest—Kőbányai gyógyszerész által feltalált és készített és a gyógyszerész-művészeti és gyógyászati terepen tanúsított haladását érdem-éremmel és elismerő oklevéllel kitüntették; — nem különben már is országsszerte közkedveltté vált, s legkitünőbb gyógyhatásának elismert és bebizonyult

„magyar édes mustár“.

Ezen mustár nemcsak mint legkellemebb tápszer és husnemű eledelnek mindenkinél mindenki által legjobban használható, hanem egyszerű mint igen jeles és kipróbált gyógyszer a gyomorbetegségeknek és pedig a rész étvágy, gyenge emésztés, különösen az idült gyomor és bélhurut és az onnan származó sokféle s különböző gyomorhajok ellen, valamint puffadás, gyomorégés, gyomorgöres, nehéz légzés, fulladozó, gége és göreshurut, rekedtség, gyomor és mellnyálkosság; nemkülönben a máj, aranyér, szorulás, a nőknél előforduló hysterikus s egyoldalú fejfájás és szívhajok ellen stb. — már is igen számos szenvedő által legjobb sikerrel használott, és annak folytán a legtekintélyesebb orvosok részéről is megieps s legjobb és legkitünőbb gyógyhatásának elismert. — Kapható naponta legfinomabb minőségben valamint Fácányi Á. gyógyszerésznél, Budapest X. ker. Kőbányán, ugy igen számos fővárosi és vidéki gyógyszerész és fűszerkereskedő uraknál. — Ára: egy nagy üveg 1 frt. — kis üveg 50 kr. Postán két nagy avagy négy kis üvegnél kevesebb nem szállítatik. Csomag mérekeikt áron számítatik. 285

Valódnak csak az tekintendő, a mely füvegen Fácányi Á. név beégetve olvasható, azonkívül használati utasítással s ahoz csatolt számos elismerőnyel, továbbá székesfehérvári éremmel és Fácányi sajátkezű aláírásával van ellátva.

Szép Képeskönyvek kicsinyeink számára

Kiadja Ujabb Nagel Ottó könyvkereskedése Budapesten.

Czél szerű karácsonyi és újévi ajándékok.
Az idény előre haladta, és az izlet á alakítása következtében, minden **női divat-cikkek,** tetemesen leszállított áron végeledatnak 361 **KÁNYA JÓZSEF-nél.** BUDAPEST, József-tér 14. sz.

A nemzeti színház bérházában.

A Franklin-Társulat magyar irodalmi iatézet kiadásában Budapest (egyetem-utca 4. szám) megjelent és minden könyvtárbanál kapható: **ILLENTAN.** A társadalmi illemszabályok kézikönyve. Mme. D'Alq és Ehardt F. munkái után írta **K. BENICZKY IRMA.** Ára füve 40 kr. Franklin-Társulat nyomdája. (Egyetem-utca 4. szám.)

KARÁCSONY.

Boldog idő, mikor angyalok jártak a földön! Pizskos nép, zsvibvásár, kalmárzaj, el veled! Tisztuljatok! Tiszta fuvalom a levegőben, hass át e ködös, nehéz párákkal telt légkörön, töltsd be sziveinket, sópörd el a szemetet lábaink elől, hogy ismét üdén lélekezlhessünk, szivhassuk Isten tiszta levegőjét.

Először a lilomfehér szüzet jött üdvözölni Isten angyala. Hirt adni az alázatosnak, hogy fölmagasztaltatik minden földi asszonyok fölé, hogy megteljedett benne Istennek

szent lelke s általa fog születni a világ megváltója.

Azután a föld szegényeinek, a természet egyszerű gyermekeinek, a pásztoroknak a mezőn, hirdeti egész angyalsereg az örvendetes üzenetet, hogy született a Megváltó, Betlehemben, a Dávid városában, s születése békesség a földön, dicsőség Istennek s az emberekhez jó akarat!

Olyan csodálatos hír, hogy a szegény pásztorok megdöbbennek hallatára; ők nem voltak szokva, hogy jó szót halljanak, embeztől sem, nemhogy Istentől s Isten angyalaitól! De a szó oly átható, oly hatalmas, hogy még a barmok is megértene látszanak. Főleme-

lik fejüket, mely csak a föld fűvét szokta keresni, s a nyájörzö ebek, melyek a farkaszagra riadoznak, visszafordulnak ámulva, hogy mi dolog ez!

Az angyalok pedig fényvel töltik el a levegőt; az ég megnyilatkozik, a felhőköl a hold kiszakadozik s a betlehemi uj csillagbölcsök és királyok vezére ugy árasztja sugarait, hogy a vaknak is látni kell.

Csudálatos erő ez a kereszténység! Ereje abban áll, hogy mindenkihez szól és senki sem zárkozhatik el előle. Betlehem mezején a pásztorok hallják az első angyali hiradást, messi keletről királyokat, bölcséket csal ide a csillag s Jeruzsálemben Heródes király meg-

„A MEGVÁLTÓ MEGSZÜLETETT.“

rendül trónusán. Hallják a hirt a jók, az ártatlanok, az együgyűek s örvendeznek, habár nem értik; hallják a gonoszok és hatalmasok s megrettennek, bár nem is tudják, mitől.

És a hirdás hangját visszhangban adja halom halomnak, határ határnak. Róma, hét hegyén, meghallja; göröcsökben vonaglik hallatára, Domitian és Nero dühöng, lebukik, örült lesz, szörnyet hal. És visszhangban adja század századnak — ezek az idő nagy határérei. S tizenkilenc század multán a hang nem veszt erejéből, sőt egyre harsogóbb.

Ma behat a királyok palotáiba s a királyok térdre borulnak a emberiebbé lesznek hallatára. Behat a kunyhóba s a szegénység főlemeli fejét és azt mondja: «Én a betlehemi pásztorok egyenes örököse vagyok, nekem először szólt az evangéliom!» Zugva, mint a sebes szél zendülése, hat be a gonoszok lelkébe s megternek; szeliden, mint kellett langy fuvalma az elnyomott ártatlanság börtönablakán s szabadság szellője leng vele! És mind azt kiáltja: «Hal-leluj! a Megváltó született!»

Bizony méltó, hogy a karácsony a családok ünnepe legyen. Nincsenek-e minden családban kicsinyek és ártatlanok? Első sorban ezeknek jött el Krisztus. Ma kicsinyes ajándékok jelképezik a Krisztus eljöveteletét. A karácsonyfa gyertyái a mennyi viláosság visszfényei; oly tökéletlenek, mint minden földi kiábrázolása a mennyi dolgoknak, de oly megható a magok gyarlóságában. A karácsonyfa zöld ágai, e téli zöldje a lombját soha le nem vetkező fenyőnek: az örök ifjúság zöldje, s rajtok az aranydió, a gyarló ajándékok, melyekkel földi királyok a mennyi királynak kedveskedtek: arany, tömjén és myrrha. És azok az ajándékok a kis fa alatt, melyeknek ma annyi gyermekszív örül, az égi szeretet ajándékai, melyekben szegény emberi szülők a hatalmas mennyi atya végtelen gazdagságát utánozzák. Nem örül-e az utcaszeprő gyermeke a maga krajczáros bábujának épen úgy, mint a gróf leánya a száz forintos ajándéknak? Pedig a száz forintos ajándék csak krajczáros rongy az égi ajándékhoz képest. A szeretet, a mi egyiket is, másikat is becsessé teszi; s a hívő kedély, a mi benne a becsét megtalálja.

Mi is gyermekek voltunk egyszer, talán réges régen, talán csak a minap; örültünk a karácsonyi ajándéknak; még azt is hittük, hogy az angyal hozta. Boldog idő, mikor angyalok jártak a földön — legalább gyermek hitünknek.

De miért ne lehetnének örökké gyermekek — legalább a mennyi atyával szemben? Miért ne fogadnók ajándékait gyermek hittel, ha bámulva, döbbenve is, mint a pásztorok a betlehemi mezőn, mikor még a juh és egyéb barom is megriadt az égi zendülés hallatára s az érző lélek megtelt a mennyi izenet örömeivel.

Oh boldog idő, mikor angyalok jártak a földön! Nem járnak-e ma is? Nem halljuk-e a rejtelmes suhogást az éj néma csendjében, mikor lelkünk éjszakája egyszerre földereng, s titkos szót hallatszik: «Pásztorok, pásztorok!»

— á —

A SZÁRAZ MALOM.

Forog, forog... de vissza sohse fordul A nagy kerék!... egyhangú a malom. Az ostoros pattog, lovára mördul; S örül a molnár, a vén unalom. Veréb fiók kiszáll a nádfelelre, A napraforgón zümmögő vadméhe, — S gyerkőczraj, anyni, mint a méh a veréb, Kérezkedik, — s forgóvélók a kerék!

Forog, forog... hús ernyejével árnyaz A rekkenőben a nagy nádkalap. Folyik a játék, s mint anyányi szárnyas, Repül a gyermek a tető alatt. Fel most oda, mit rejt a nádi fészek? Vagy megdézsmálni azt az édes mézet! Ott másznak a vadörzök, — és megint Le a kerékre, mely lágyan kering!...

Forog, forog, és boldog szédülettel Bagdatlatják magok a gyermekek. Megindul a dal s vidám hang nevet fel, És úgy tetszik, játszodni intenek... A gyermekek közé! ah, lehetetlen! — Játsszodni, mint ti, régen elfeledtem! E boldogságból pajtástok kinőtt! Nem hívhatom vissza e szép időt!

Forog, forog, de vissza sohse fordul A nagy kerék!... oh boldog gyermekek, Kisodrott engem is a tünde korbul, És örömitől messze elvetett. Ily gyors az útja e szárnyas keréknek, De ifjúságba vissza sohse térhet. Most veletek édesdeden kering, Egykor majd nektek is hiába int!

BARTÓK LAJOS.

KELE ISTVÁN.

RAJZ A RÉGI RABLÓVILÁGBÓL.

(Vége.)

XX.

Várgugon a törvényszék termében találkoznak Kele István. Haja nagyon megőszült s megritkult, pedig még egy hónap sem telt el a temetés óta.

A bakodi rablás felett foly a vizsgálat. Nagyobb bűnyegyekben gyakran a törvényszék tartotta meg a vizsgálatot.

Kele István makacsul tagad, hitelt érdemlő becsületes emberek tanúzására hivatkozik, hogy a rablás idejében otthon volt. Híjában fenyegeti az alispán, hogy előkísérteti a hódosi uradalmi tömlőczből Lőrincz Gyurkát s a két Csikós testvért, a kik már mindent bevallottak, s ezek szemébe fogják mondani, hogy együtt követték el a rablást. Kele István azt felelte rá:

— Kitelhetik tőlök, hogy szemembe mondják, de nem mondanak igazat.

— De szemébe mondja kendnek a serfőző is, s az itt jelen van.

— Attól még jobban kitelhetik, tekintetes uram! de az sem lesz igaz.

— Jöjjön be a káros, — parancsolta az alispán.

A serfőző belépett s reszkető kézzel rámutatott Kele Istvánra.

— Ez a gyilkos volt ott, ez kapta el tőlem a puskát, ez vette el tőlem a kulcsot, ez szedte ki a ládából a pénzt.

— Hazudsz szemtelen! Soha sem voltam gyilkos.

— Ez volt nagyságos viczispán ur! ilyen volt.

— Meglehet, hogy ilyen volt; de én nem voltam.

— Épen ilyen volt-e? — kérdezte az alispán, a ki tudta, hogy Kele István csak a közlebb mult hetekben őszült meg ennyire.

— Egészen ilyen volt, csak a ruhája volt másforma, s a haja nem volt ilyen fehér. Ez, épen ez szedte ki a ládából a nyolcvanezer forintomat.

— Szentelen rosszlelkű! Hiszen negyvenezer sem volt.

A mint ez kiszaladt száján: homlokára ütött Kele István.

— Megfogtad magad, vén szamá! Csakugyan igaz, hogy a vén embernek a lába szárába szál az esze. Tekintetes törvényszék, én

voltam, ez igaz, de az hazugság, hogy nyolcvanezer forint lett volna. Mered még mondani te hitvány, hogy a negyvenezer is megvolt egészen.

A serfőző reszketett. — Bocsánatot kérek, tekintetes törvényszék, megtévedtem, csakugyan hija volt a negyvenezernek.

— No lássa a tekintetes törvényszék, semmi szüksége se volna rá, mégis hazudik. Eddig is nyolcvanezer forinttal dísekedett ez, üzönnek futónak fecsegte-locsogta, hogy annyija van s nemességet vesz rajta. Az okos azt is titkolja, a mi je van; az ilyen bolond meg azzal is dísekszik, a mi je nincs. Sok szegény ember meggyarló, tekintetes törvényszék, úgy gondolkozok, miért heverjen az a sok pénz egy ilyen henczegő zugorinál, s nagyra veti a fejét. Kivirágzik aztán az akasztófa olyan emberekkel, a kik isten előtt nem alábbvalók ennél a czudarnál. A te lelkedre halunk meg, ha meg kell haluunk. Tudod-e, mi négy ember élete? te szemét?

— Elég! — szólott közbe az alispán, a ki eddig is csak azért hallgatott, hogy hadd zárja el maga előtt Kele István a visszavonulási utat.

— Köszönöm, hogy eddig is túrt a tekintetes törvényszék. Csak azt engedje még meg, hogy mentesemre szólhassak egy pár szót. Azután diktálom én, úgy, a mint volt.

— Hát csak röviden, István! És csak mentesség legyen ám, ne a más korholása, a mit mondd.

— Ott penészedhetett volna én tőlem az a pénz. Csak azon háborodtam fel, hogy magyar nemességet akar rajta venni, ez a... Nem mondom tovább tekintetes törvényszék, nem élek vissza jószágukkal. Tessék irni tekintetes jegyző ur!

Halkan, hogy irhassa utána a jegyző, elmondta Kele István az egészet, s a sörfőzőhöz fordulva kérdezte: — Ugy volt-e?

— Igen is, — válaszolta a sörfőző.

— Most már elhiszszük, István — mondta az alispán — csak két kérdésre felelj meg. Hol van a pénz? s kié volt a cséza és a három ló?

Az első kérdésre a szegény Agyas Ferke felelhetne meg, tekintetes törvényszék, ha életben volna.

Elmondta ezután Kele István, a mit a feleségének elbeszélte volt. A cséza és a lovak is az Agyas Ferkéé voltak, azé volt a paraszt kocsi is, a melyen haza jöttek.

Soha sem jött nyomára sem a megyei törvényszék, sem az uri szék, hogy hova lett a pénz? A nép beszél, hogy abból állana a Czirusék maig is nagy vagyona. Nem régen halt el Hódason egy öreg ember, a kinek magának nagy vagyona nem volt; de gyermekei, a mint szárnyokra bocsátotta őket, mindjárt nagyon vagyonosokká lettek. Hanem ezek mind igyekező, szorgalmas emberek. Ezekről is suttog az irigyek gyanuja. Azt is sokan hiszik, hogy oda ment az a pénz, a honnan a cséza került. A csészáról pedig sokan azt állítják, hogy a hódosi egyik egyház azon időbeli főgondnokáé lett volna. Annyit nagyon bizonyosnak mondanak, hogy az a főgondnok, mindaddig, míg az egyházhoz nem került, ismert orgazda volt, de vizsgálat alatt soha sem állott. Az meg egészen bizonyos, hogy ez az ember öregsége felé, míg abba a tisztos hivatalba nem jutott is, uri öltözetben s csészán szokott járni. Haláláig nagy vagyona volt, de halála után egyszerre elpárolgott az, senki sem tudja hogy és hová? Sokat beszélnek; de ki tudná, mi igaz van benne?

Kele Istvának, Lőrincz Gyurkának semmije sem volt, ő rajtok semmit sem vehettek;

a két Csikós testvérnek volt egy telek jobbágy földje. Ezt eladták, s ennek az árát, valami 1000 váltó forintot, kapta meg a serfőző kára fejében.

XXI.

Ismét a törvényszék előtt áll az öreg Kele, nehéz vasban, mellette két felől, csakóval, mentésen, tarsolyosan, kivont karddal két tömlőczhajdu. A főjegyző komoly arccal, tiszta, érthető hangon olvassa a megye, a királyi és hétszemélyes tábla ítéleteit. Valamennyi latinul van fogalmazva. Minden szem Kele Istvánon függ; de egy sem vehet észre arczán változást. Az alispán megszólal:

— Tudom, hogy ért deakul, Kele István; de hogy egészen tisztán megérthesse az ítéleteket, elmondom magyarul is

— Ne fáradjon, tekintetes alispán ur, szóról szóra megértettem. Hóhár pallosára ítelt a tekintetes törvényszék, s ezt az ítéletet helyben hagyta a tekintetes királyi tábla s a méltóságos szeptemvirátus is.

— Most hallgassa meg ő felsége legkegyelmesebb királyi leirását!

Felolvasta azt a főjegyző. A királyi kegyelem 12 évi börtönbüntetésre változtatta az ítéletet.

A mint a jegyző az olvasást bevégezte, azonnal megszólalt Kele István:

— Tekintetes törvényszék! Azt hiszem, abban a reménységben kegyelmezett meg nekem, most már harmadszor, a királyi felség, hogy megjobbitom magamat, megtérek. És merem mondani, hogy meg is tértem már, nem teszek többet soha rosszat. Kérem a tekintetes törvényszéket, méltóztassék felírni ő felségéhez, hogy ha valóban reményli megtérésemet, bocsáttasson szabadon szegény jó fiam árvái közé, ezeket óhajtanám becsületes, munkás emberekké nevelni; ha pedig nincs reménysége, mondja ki ő felsége is: sententiam approbavi. Mert kevés időm van már nekem hátra, tekintetes törvényszék, nem töltök én már el egyet sem abból a tizenkét esztendőből.

— Micsoda illetlenség ez Kele István! — szólott az alispán boszusan — a legnagyobb alázatossággal, hálával kellett volna fogadni koronás királyunknak, urunknak, ő felségének legmagasabb kegyelmét.

— Alázattal fogadom tekintetes törvényszék. Hozzák tudomására egy föliratban ő felségének, hogy magam tudom, nem érdemeltem meg, nagyon köszönöm.

Három hétre az ítélet kihirdetése után a börtön betegszobájába kellett áttenni az öreg Kelét. Egyedül volt itt, többnyire ágya szélén üldögélt.

Az orvos napjában kétszer is megfordult nála, nem tapasztalván egyebet előhaladó gyengülésnél, erősítő szereket rendelt neki. Nem akarta az öreg elfogadni. «Nem a testem beteg nekem, uram — mondá — a lelkem fáj az unokáimért; elment minden kedvem az élettől.» Később szót fogadott, szedte pontosan a szereket; de ugyan hogy erősödhetnék az meg, a ki megunta az életet?

Egy délután szokatlan időben nyílt meg az ajtó, összeroskadó ősz ember tipegett Kele István ágyához.

— Hej István, István, megint itt találom kendet! — szólott a reszketeg ember.

— Még itt öreg uram! az Isten áldja meg, hogy rám emlékezett. Egynehány nap mulva már nem talált volna itt. Nem viszem sokáig.

— Én sem. Azért hoztattam fel magamat, mert segítség nélkül nem jöhöttem a grádcison;

de a mióta hallom, hogy beteg kend, mindig vágyakoztam.

Jó ideig elbeszélgetett az öreg, most már nyugalmazott káplár. Figyelemmel hallgatta végig a csapások sorát, melyek Kele István érték, s az Istenben vetett erős hitből származó bizonyossággal vizsgáltta Kelét.

— Jó volt kendhez az isten, szenvedések által megtisztította a kend lelkét meg e földi életben. Bizzék kend István véghetetlen irtalmasságában.

Nem telt bele két hét, mikor ismét egymás mellett volt a két öreg, a vázugi temetőben. Egy délelőtt Kele István rabtársai vitték ki oda; ugyanaz nap délutánján az öreg nyugalmazott káplárt kísérte ki nagy közönség.

Sűrű fű nőtt a két öreg sirján s tavasz kezdetétől fogva hideg őszig mindig mosolygott különféle színű sok fajta vadvirág a sűrű fű közül.

Három férfi és három nő imádkozott egyszer az öreg Kele István sirjánál. Egy közülök soha sem látta az öregot, mégis eljött a sirjához a többivel. A három nő hintette be mind a két sirt szénamurával, hogy ne legyen olyan elhagyatott.

A RING-SZINHÁZ ÉGÉSE.

Szeged pusztulása óta egy esemény sem rázkodtatta meg oly mélyen s oly széles körben a művelt világ társadalmát, mint a Ring-színház katasztrófája.

Igaz, hogy időközben a világtörténet nem egy borzasztó, részben páratlan eseményt jegezett föl lapjaira, így a hatalmas czár téli palotájának a levegőbe röptetését, a czárnak iszonyatos végét, a czárgyilkosok — ezek között egy nőnek — kivégeztetését; de az a megrázkodtatás, a melyet ezek az események okoztak, bármily hatalmas, mégis egészen másnemű volt.

A művelt világ csak borzalommal nézte ezeket az eseményeket; a meleg emberi részvét hallgatott. A hatodik nagyhatalom, a művelt világ sajtója ritka egyhangúsággal elítélte az események szerzőit; de egyuttal réa is utalt az orosz államtestnek és társadalomnak nagy befelegére, melynek támadásai alatt e társadalom görcsösen vonaglik s reáult az egyedüli gyógyszerre, melynek lényegét a költő oly ékesen fejezi ki, a midőn mondja: «az ember legyen ember».

Szeged és a Ring-színház katasztrófájának hatása másnemű, mert természete szerint csak az első pillanatban ébreszti föl az iszonyatot, hogy legott az emberi szív legszebb tulajdonságával: a felebaráti szeretettel, annak tettekben való nyilvánításával helyettesítse.

Itt egy város pusztul el ártatlanul; az iszapos hullám elsodorja szegénynek, gazdagnak hajlékát, elnyeli a gazdagot, a szegényt, az aggot, a gyermeket: az árvák és özvegyek, a szegénység végsége, a felebaráti szeretetnek a legméltóbb tárgyai, megnyitják a szíveket s indítják a gazdagot arra, hogy fölöslegét, a szegényt, hogy nélkülözhetőt tegye le a jótékony oltárára.

Ott egy színház lobban lángra s elpusztul hatszáz ember, leginkább olyan, a ki kemény napi munka után szerény élvezetet keresve, a legborzasztóbb halált találja. Itt is fölébred az emberiség nemese ösztöne, mert itt is árvák, özvegyek keseregése, reményüket vesztett szülők bánata, kiszólítja az emberi szív melegét.

S bármily szomorúak legyenek is az ily események, egy szép, egy vigasztaló tüneményt mégis nyújtanak a szemlélőnek, a kit a kor anyagias iránya talán már a lemondás felé sodort, s ez az, hogy a társadalomnak kivált bizonyos részében él még az emberiséget, mely nagy szerencsétlenségek idején nagyszerűen nyilatkozik is.

Az öröklött és kijáró garas nehezebben gurul a jótékony oltárára; a munkával szerzett a legkönnyebben — a kit nem illet, ne vegye magára.

Az ily mélyen megrendítő események még másképen is foglalkoztatják az emberek szellemét. Az emberek a tapasztalatból tanúságot merítve, a tudást alkalmazzák, hogy az ismétlődést emberileg lehetetlenné tegyék.

Szeged katasztrófája egész irrodalmat teremtett, a puhatolásoka, javaslatok tömegesen következnek még mai napság is. S a Ring-színház esete még szélesebb körben indítja a hasonló törekvést, mert hiszen rakoncátlan Tiszája csak a magyar földnek van, modern színház ellenben mindenütt található, a hol műveltebb emberek laknak s így a közönség életének biztonsága kérdés gyanánt ott terem a világ legtávolabba eső pontjain is.

És semmi sem jellemzi jobban a Ring-színház katasztrófájának nagy hatását, mint az a körülmény, hogy két hatalmas ország uralkodója be nem érve a jelentéssel, személyesen fölkeresi a színházak zsinórpádlását, sőt a legszegényebb népek szánt karzatokat is, és ott helyben, rögtön elrendeli a megváltoztatandókat.

Az kétségtelen dolog, hogy a katasztrófa nagy befolyása lesz a színházak reformjára, a melyre nagy is a szükség.

Szóljunk már most valamit képeinkről, a melyek a katasztrófa két rémjelenetét ábrázolják, még pedig, mondhatjuk, nagy közvetlenséggel, mert az első, mely a függöny föllobbanását ábrázolja, egy megmenekült szemtanu vázlata után készült.

A megmenekültek megegyezőleg vallják, hogy a szinpadon moraj hallatszott, egyszerre pedig valami iszonyu hatalom a nézőtér felé dagasztotta a függönyt, mint a vihar a vitorlát, mire a függöny lobbot vetett s égő foszlányai a nézőtérre hullottak. Az így támadt nagy házang szédítő sebességgel egy füstgomoly hóm-polygott a karzatok felé, hol azon forrón érkeve, borzasztó öldöklést vitt végbe. Ez az öldöklés a legfelsőbb karzatok oly hirtelenséggel történt, hogy egy merész tüzoltó, ki fölhatolva, egy pillantást vethetett e karzatra, látta, hogy az első sorokban az emberek ültök helyekben fuladtak meg. Ez a karzat későbbben leszakadt, halott-soraival együtt a tüztengerbe zuhant s mindenestül hamuvá égett.

Honnan eredt az a függöny-földagasztás? Tény az, hogy a tűz már az egész szinpadon lángolt, mielőtt a házban valaki csak sejtette is; itt fölemesztette, illetőleg megritkította a levegőt s ekkor történt az, hogy munkások kinyitották azt a vasajtót, a mely a szinpad hátsó teréből a Hess-utczába szolgált. Természetes, hogy a külső levegő rohammal tódult be e nyíláson az égő szinpad megritkított légür-jébe, hol a függönybe ütődve, ezt kidagasztotta s az odakorbácsolt lánggal föllobbantotta; és természetes az is, hogy a szinpadon fölgylült hőseget a füsttel és öldöklő gázzal együtt a karzatok felé kergette. A közönségnek e hirtelen meglepetésében találjuk meg az áldozatok nagy számának főokát.

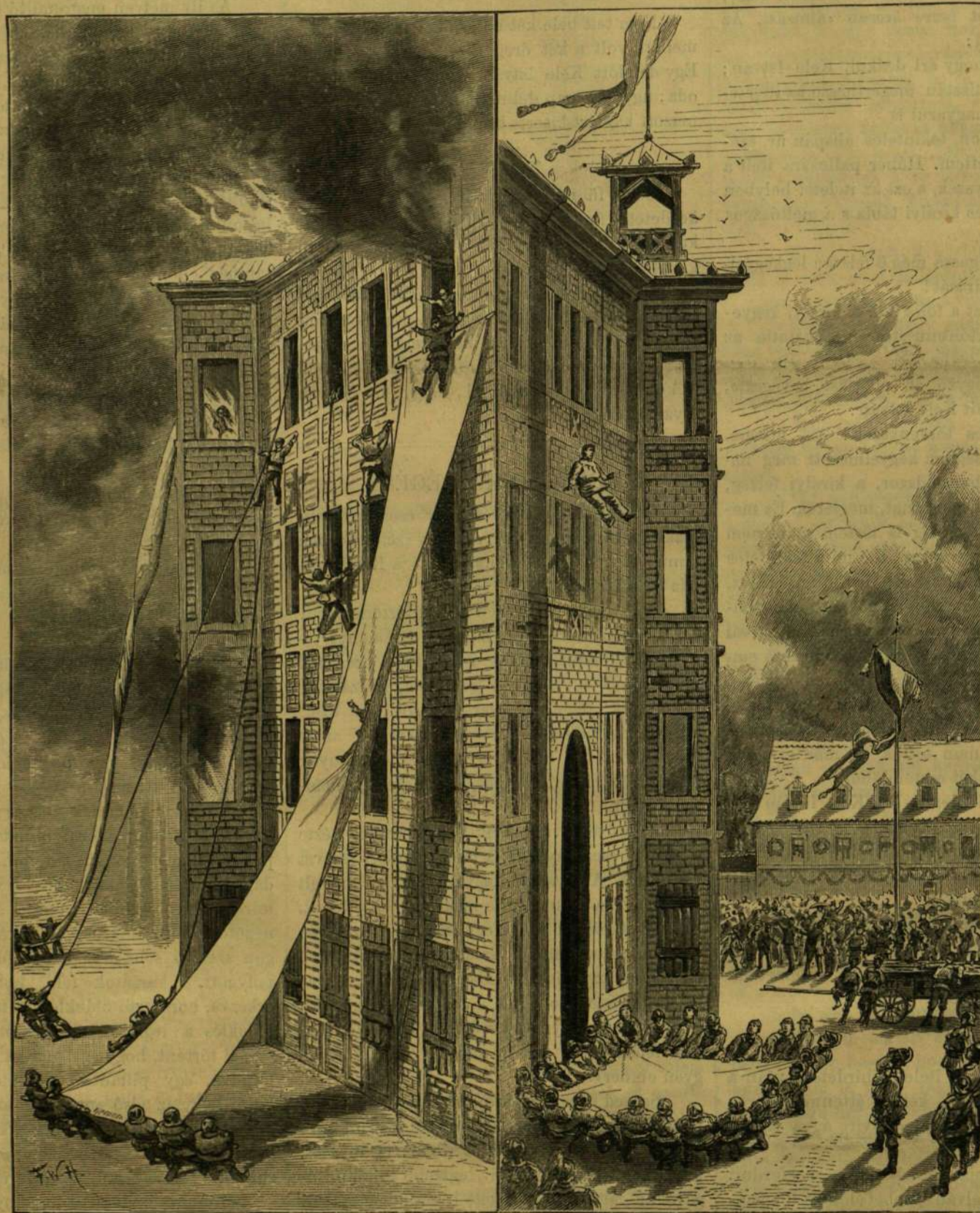
Második képünk a szegény, legtöbbszörösen összeégett áldozatok elszállítását

ábrázolja. Az udvarokra kiterített halott-sorok borzadalmasságát semmi sem jellemzi jobban, mint az, hogy aránylag kevés halott ismertetett föl, számos csak ruhafoszlányok, ékszerek révén, s hogy a boldogtalan hozzátartozók közül egynehány megőrült. Számos tetemen az elgázolás jelei voltak láthatók, kivált azokon, a melyek a karzatokról lefelé vezető folyosókról és lépcsőkről kerültek, hol egyes helyeken a boldogtalanok hullái torlaszszerűen egymásba törve, ékelve heverték.

másainak valamely része az orvosi jegyzőkönyvvel egybevégn, bizonyos egyén, mint a katasztrófa áldozata, meghatározható legyen.

Az áldozatok száma, mely az első napokban a rémület közvetlen behatása alatt kilencz-százánál, sőt ezernél többnek mutatkozott, e perczen, a melyben e sorokat írom, 590 re szállott alá, még így is borzasztó. Belényihal az ember lelkébe, ha meggondolja, hogy örömet, lelki üdülést keresve, így kellett veszniük.

és nem udvari; s ha mind elpusztul is, ott van nagy Németország tömérdek intézete. De hogy ha a mi egyetlen anyaintézetünk pusztul el: ez oly csapás, melyre még gondolni is borzalmas valami. Ez az intézet pedig a tűzvész ellen még emberileg sincsen biztosítva, ezt kimondhatom, mert ismerem berendezését. Ugyanazon a napon, a melyen Bécsben kimondatott, hogy a híres Burg-színház berendezése fölött nyom nélkül haladott el egy század talál-mányaival, kimondatott ez Budapesten is. Lép-

Mentő zsák. Sikló vászon.

Ugró ponyva.

TŰZOLTÓK GYAKORLATA MENTŐSZEREIKKEL.

Sebesült aránylag kevés volt, s az orvosoknak sajtószzerű feladat jutott, az t. i., hogy a jogi következmények lebonyolítása, mint: örökösödési, házassági, gyámsági, stb. kérdések, a melyeknek elrendezése attól függ, hogy a halál ideje az egyén tekintetében bebizonyítva legyen, a mennyire lehet előmozdítottassék. A sokszor egészen alaktalan testesontokból meg kellett határozni azt, vajjon férfi, nő, gyermek volt-e az a roncs egykoron; a fogzatból s más fennmaradt jelekből következtetni kellett az életkorra, hogy ily módon maradjon valami csekély lehetősége annak, hogy az élők vallo-

Reánk magyarokra nézve a bécsi katasztrófának nagy jelentősége van: komoly intés az nekünk.

Kevés nemzet teremtette meg a nemzeti szellemet, az édes anyanyelvet ápoló és fejlesztő intézményeit oly keserves küzdelemmel, oly nehéz áldozatokkal, mint épen a magyar. Az az ut, a mely a vidéki csűrökből a hajdani rondelláig, innen a mai nemzeti színházig vezetett, keserves ut volt s ezért is, másért is anyaintézeteinknek ezerszeresen fokozott becslésük van.

Ha Bécs egy színházat veszít, marad még neki elég a német szellem ápolására — udvari

ten-nyomon beléütődünk ugyanazokba a czölöp-építményekbe, léczkretrecekbe, kötélművekbe, a melyek a modern színészet bölesőjét is alkoták; ma, a midőn pályaudvaraink lenge s mégis oly szilárd vasszerkezete abszolút biztonságot nyújt a tűz ellen, s a midőn a gyermek keze, megfelelő gép által, sokkal bonyodalmasabb mozgásokat igazgat, mint a minőket egy modern színpad összes gépezete egyáltalában kifejthet, s a minőre egy színpadon egyáltalában szükség van. Legyen ez egyelőre elég; várjuk meg az intéző körök rendelkezéseit, szakferfiaink nyilatkozatát. HERMAN OTTÓ.

A BÉCSI RING-SZÍNHÁZ ÉGÉSE.

A TŰZ KICSAPÁSA A NÉZŐTÉRRE.

HOLTTESTEK SZÁLLÍTÁSA AZ ÉGŐ SZÍNHÁZBÓL.

A TÜZOLTÓK MENTŐ SZEREL.

A bécsi színház-égés óta a közönség kettőzött figyelemmel kíséri a tűzoltók működését. Mióta a fővárosnak is szervezett tűzoltósága van, mindenki láthatta derék tűzoltóink mentési eljárását, — igaz, hogy csak a kisebb és nagyobb gyakorlatok alkalmával, és akkor is inkább csak szép mutatványokul tekintette a különböző mentési eljárásokat mert hálá istennek, a fővárosi építkezés olyan, hogy még eddig egy tüzeset alkalmával sem kellett az emberek az épület külső falán menteni.

Mióta a bécsi színház-égésnél megtörtént, hogy 130—150 ember életet csakis az ugró ponyva segítségével menthették meg, nálunk is nagyobb figyelmet irányul a mentő szerekre.

Az ily mentő szerekekkel való eljárást tünteti fel mellettük rajzuk, a tűzoltók gyakorlati alkalmából. Itt látjuk a sikló rászón (Fahrteuch) alkalmazását is, mely tulajdonképen épen egy használatik, mint a mentő zsák, csak hogy az oly ember, ki a tűzoltó szolgálatot nem gyakorolta, még inkább vonakodik az ily siklón ereszkedni le, mint a mentő zsákba bujni. A mentő zsáknak előnye az ugró ponyva felett, hogy a megmentendőnek egészen passzív lehet magát viselnie, a nélkül, hogy sérülést szenvedne, míg az ugró-ponyvára dobní magát, egy adag elhatározás szükséges, és egyetlen ugrás esetében némi sérülés is történhetik. Hátránya a mentő zsáknak, hogy annak alkalmaztatása végett legelőbb is két tűzoltónak föl kell másznia oda, a hol a megmentendők vannak.

Az ugró ponyva kezelését világosan mutatja képünk. A ponyvát azonban másként is lehet tartani, t. i. úgy, hogy a tűzoltók oldalt állva a ponyvához, bal kezükkel befelé, jobb kezükkel fogják a ponyvának kötélnél készült egy-egy fület, s azt bal vállukon tartva, szövetett láb-bal erős állást vesznek és kifelé hajolnak. Ha az ugrás nagyobb magasságból történik, a ponyvát husz tűzoltó tartja. A mi ponyváink alá erős hálózat van fonva kender hevederből, minél fogva a ponyva átszakadásától tartani nem lehet.

Saját életének mentésére minden tűzoltó magával hordja kötelet, melylyel leereszkedik — mint képünkön is látható — ha az oltás színhelyéről menekülnie kell. E kötelek segítségével, vagy a külön e célra készült kis érez szeren bocsátja át a kötelet, vagy pedig tűzoltó övének zárkapcsán (Carabiner) keresztül.

Mindez nálunk alig jön alkalmazásba, de jöhét, és azért tűzoltóink ez eljárásokat szorgalmasan gyakorolják. El vannak pedig látva nem csak ugró ponyvakkal és mentő zsákokkal, hanem a mászó lábtökökön kívül dugó lábtökkel, melyeken első emeletig a legnagyobb könnyűséggel lehet hatolni, és nagy nyeregeken járó lábtökkel, melyeknek szerkezetén tűzfélgyelők Krause Waldemár és jeles gyárosunk Walsér Ferencz nevezetes javítást tettek. Ezen toló lábtökök, melyek saját kerekökön nyugszanak, szabadon állítják föl oly magasságig, hogy a legmagasabb házak fedelére is föl lehet rajtuk jutni, és szükség esetében lejöhét rajtuk az is, a ki a mászásban egészen gyakorlatlan. A mi tehát az életmentést illeti, a mi tűzoltóink felszerelése és gyakorlottsága rendkívüli veszélyek eshetőségére is teljes megnyugvást ad.

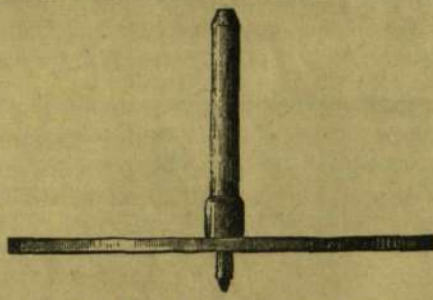
SYZINKÁPRÁZATOK.

Egy kis fizika eszközök nélkül.

Mindenki tudja, hogy valamit meglátni, s alakjára vagy színére nézve kivenni, ahhoz idő kell. Nem sok, de mégis megmérhető idő. A puskagolyót, mely nagy sebességgel halad el szemünk előtt, nem látjuk, az eldobott követ látjuk ugyan röpülni, de alakját ki nem vehetjük. Egy könyv lapját gyorsan mozgatva szemünk előtt, látni fogjuk ugyan a lapot, azt is, hogy nyomtatás van rajta, hanem e nyomtatást nem leszünk képesek elolvasni, az egyes betűket egymástól megkülönböztetni nem tudjuk. Az idő kevés ahhoz, hogy szemünkben a tárgynak teljes képe származzék, habár homályos, elmosódott körvonalakkal bír, képe kétszegtelenül származik.

Mint a legújabb fiziológia kimutatta, a látás nem egyéb, mint egyszerű fotografálás. A

látidegnél lévő ugynevezett sárga folt bizonyos vöröses sárga anyagot választ ki, mely minden pillanatban előnti a szem belső ideghártyáját. Ezen anyagnak olyan tulajdonsága van, mint a fotografus praeparált lapjainak. A hóvá a fény esik, ott ez az anyag föl bomlik, a hóvá ár-

1. ábra. Helmholtz-féle pörgő csiga.

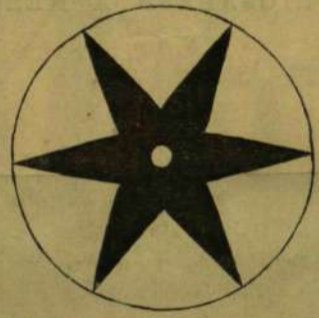
nyék vagy sötétség esik, ott az anyag föl bontatlanul marad. S midőn a szem előtt van egy tárgy, ép az történi vele is, a mi a fotografáló készülék előtt. A tárgy világosabb és sötétebb részei a szemben letükörözödnék, s ott egy helyen jobban, a másikon kevésbé bontják fel az

2. ábra. Korong, mely szűrőkének látszik, ha forgatják.

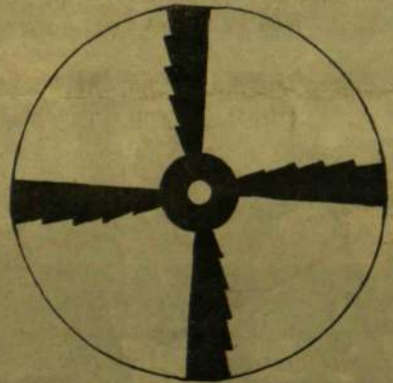
említett anyagot, s egész alakjukra nézve lefotografálódnak.

Ehhez bizonyos idő kell. Ahhoz is, hogy a benyomás megtörténjék, ahhoz is, hogy elenyésszék. Ha a hatás igen rövid ideig tartott, akkor a szem vörös anyagát nem bonthatta fel

3. ábra. Korong, fekete csillaggal fehér alapon.

előtől arra nézve, hogy a körvonalak élesen feltűnjenek. S ha ismét a tünemény már megszűnt, hatása a szemben még egy pillanatig fennmarad, s csak az ujon keletkező vörös anyag mossa el mintegy a képet, melyet a tünemény oda fotografált.

4. ábra. Korong, mely gyűrűket mutat, ha forgatják.

Megesik olykor, hogy egyforma tünemény egyforma gyorsasággal vonulnak el a szem előtt. Vagy ugyanaz a tünemény ide s oda mozog előtte. Ekkor nagyon könnyen előáll az, hogy az egyik tünemény hatása a szemben még el sem múlt, a másik már helyébe jött, s a két tüneménynek sajátosság összezavarása áll elő. Legszülehetőbb képet ad e tüneményről a gyermekek szokásos játéka az üszökök. Homályban, mikor a fenyhatás intenzív, megégetik

a páleza végét, hogy élő üszök legyen rajta, s gyorsan forgatják a pálezat. Ugy tünik föl, mintha nem üszököt látna az ember, hanem egy összefüggő fényes csíkot, egy végnélküli pánlikát. A szem ilyenkor minden pillanatban más-hol látja a világító zsaratókat, e pillanatban még itt volt, s mikor még e pillanatnak képe meg sem szűnt a szemben, már a másik pontból jön a benyomás, úgy, hogy az egymásra következő képek összefüggő egészet látszanak képezni.

Hasonló tünemény p. o. a hullócsillagnak képe, mely hosszú fényes vonalat látszik leírni maga mögött, s hasonló tüneményeket mesterégesen is elő lehet állítani. Vegyünk p. o. egy fémblől készült csigát (1 ábra), melyet fölfele álló száránál fogva könnyen meg lehet pördíteni, s egy olyan eszköz lesz a kezeink között, melynek gyors forgása által az egymásra következő benyomások előállíthatjuk. Felső lapjára különféleféppen festett papirdarabokat helyezhetünk, melyek a csiga forgása közben a legkülönböztetebb hatásokat fogják szülni.

Egy olyan papirdarabot ragaszszunk p. o. a csigára, minőt a 2-ik ábra mutat. Három kör van benne. A legbelsőnek fele fekete, fele fehér. A következőnek két negyede fekete, két negyede fehér. A legkülső kör végül nyolcz részre van osztva, négy fekete, négy fehér. Ha a csigát megpördítjük, s az elég gyorsan pörög, mind eme fehér és fekete darabokból nem látunk semmit, az egész papirdarab egyforma szürkén fog látszani. Az egymásra következő benyomások összefolynak, a fehéret és feketét egyszerre látjuk ugyanazon helyen, s a két szín keverékéből előáll a szürke. A gyögylés meg jobban felfogható, ha fehér és fekete helyett más színeket veszünk. A fehér darabok helyett pl. sárgákat, a feketéket helyett kékelt. Ha most pördítjük meg a csigát, úgy fog teteszeni, hogy az egész egyforma piszkos zöld színnel van bevonva.

Befesthetjük a papirlapot másként is. P. o. oly alakban, mint azt a 3-ik ábrában látjuk. A papirlap közepét egy fekete csillag foglalja el. A középpont körül a fekete szín az uralkodó, a papir széle felé a fehér. Ha ezt a lapot erősítjük a csigára, és úgy pördítjük azt meg, akkor már a papir nem fog egyforma szürkén látszani, de a csillagalaknak sem lesz többé semmi nyoma. Bent a középpont körül egészen fekete lesz a papir, a szélek felé egyre világosodik, míg a legszélén egészen fehérnek fog az látszani.

A színek igen érdekes változásait lehet elérni két papirlap által, mely mind a kettő egyforma szeletekre van osztva. Az egyik szeletei be vannak festve váltakozólag p. o. kékre és vörökre, a másik papirlap egyik szelete ki van metszve, a másik fekete, az utána következő ismét ki van metszve és így tovább. Ha e két papirlapot úgy helyezük egymás fölé, hogy a felsőnek fekete szeletei elődők az alsó kék darabjait, s megpördítjük a csigát, akkor az egész papirlap vörösnék fog látszani, még pedig a középpontban a vörös szín legsötétebb lesz, a szélek felé pedig egyre világosabb. Ha ellenben a felső lap fekete szeletei az alsónak vörös szeleteit fődik el, akkor kék színűnek látszik a lap, közepén sötét kéknék, szélén igen világos kéknék. Ha most már azt akarjuk, hogy a színek legkülönböztetebb variációit kapjuk, akkor nem kell egyebet tennünk, mint a felső lapot úgy fektetni az alsóra, hogy majd a vörös, majd pedig a kék színből lássék ki több, vagy kevesebb.

Igen érdekes tüneményeknek leszünk szemtanúi, ha oly módon festünk egy papirlapot fehérre és feketére, mint azt a 4-ik ábra mutatja. Ezt hozván a csiga által gyors forgásba, csupa karikákat fogunk látni. A legbelső a leg-sötétebb, a legkülső egészen világos szürke. De sajátosság az, hogy mindegyik karika belső széle világosabbnak látszik, mint a külső. Ennek oka egyszerűen abban áll, hogy mindegyiket mással mérjük össze. A belső szél a befelé következő feketébb karikával érintkezik, azzal méri össze a szem, s azért sötétnek találja.

Még szebb e tünemény, ha p. o. sárga és kék színt keverünk ilyen formán. Ha a fekete vonalak helyébe kék színeket veszünk, a fehér szín helyett pedig sárgát, a forgatás által szintén köröket kapunk, de a melyek egészen elütők az előbbiekétől. Legelőbb egészen kékék, aztán

fokozatosan zöldre mennek át, továbbat sárgulnak, s legszélén egészen sárgák. A mellett pedig mindegyik kör belső széle sárga, a külső ellenben kék.

A tünemény igen szép, s megérdemli, hogy a ki nem látta, megcsinálja magának. A kevés fáradtságot, melylyel jár, nem fogja megbánni.

EGY MINTA-SZINHÁZ.

A bécsi katasztrófa előtérbe állította a színházaknál a művészi szempont mellett a közbiztonságot is s ez alkalommal épen ez utóbbi szempontból mondjuk minta-színháznak a *genfit*, melylyel a kontinensen talán egyetlen egy sem versenyez oly beosztás és oly intézkedések tekintetében, melyeknek célja a tűz kitörését, vagy ha kitört, elterjedését s az emberélet elpusztulását a lehetőségig megakadályozni.

E tekintetben Genf város színháza méltán mondható mintának. A színház egymástól teljesen elkülönített három részre van osztva: a szinpadra, a nézőtérre és a bejárati csarnokra. Ez osztályokat összekötő ajtók valamennyire vaslemezblől készült, úgy, hogy mire azok áttűzeshetnek, a közönség rég kitakarodhatott a másik osztályokból. Maga az előfüggöny is háromszoros fémblől van smégiszerföldlől könnyen kezelhető s a legnagyobb zavar pillanatában sem okoz főlhuzása vagy leboesátása akadályt. A karzatokból négy külön oldal-lépcsőházba juthatni, melyek közvetlenül a szabadba vezetnek. Az e lépcsőházakba vezető ajtók rendszerint zárva vannak ugyan, de a színháznál alkalmazott emberek mindegyikének van hozzájuk kulcsa s azonfölül minden ajtó mellett több kulcs ott lóg szabadon a falon.

Ezenfölül is van még sok más óvó intézkedés. A tűzoltók számára az egész épületben elágazó husz viasz tömlő van elhelyezve, öt exstinktor és egy hordozható vízi puská. A színházban állandóan egy tisztból, egy őrmesterből, két tizedesből és 12 legényből álló tűzoltócsapat vigyáz. Minden este, fel órával a függöny felgördülte előtt, bevonnul a tűzőrség s a felügyelő el foglaltják kijelölt helyeiket. Egy a szinpad alatt áll s a gépezetekre ügyel, egy-egy a szinpad két oldalán, a többi az emeletéken. Ezek mindegyikének tömlő van a kezében, mellette áll az exstinktor, oldalán a balta, a csákány stb., hogy a keletkező gyuladást azonnal elfojthassa. Azonfölül ott van mellette a villamos csengő, melylyel azonnal jelt adhat és segítséget hívhat a főállomásról.

A villamos csengők gombjai ezenfölül a színház falában is több helyen ott vannak apró üvegtáblák alatt, melyeken egy fölirat arra hívja föl a közönséget, hogy veszély pillanatában az üvegtáblát törje be és a csengőtű gombját nyomja meg. Ez egyenesen a főállomásra szolgál s a segítség azonnal ott terem.

E mellett nagy gond van az éjjeli őrszolgálatra. Ily intézkedések mellett a tűzi veszedelem, ha nincs is lehetetlenné téve, de minimumára van leszállítva s e mellett az is sokat nyom a latban, hogy a közönség, ismerve ez intézkedéseket, nem veszti el minden legkisebb lármára a fejét s még komoly veszély pillanatában is megtartva hideg vérért, könnyebben menekülhet, mint midőn rémültében mindenki a kijárat felé rohanva, a tömeg megreked s mozdulni nem bírva, áldozatává lesz inkább a saját ijedtségének, mint magának a veszedelmeknek, melyet hideg vérell könnyen elkerülhetett volna.

D. V. Z.

VÉLETLEN JÁTÉKA A TALÁLÁNYOKBAN.

Ismeretes dolog, hogy néhány nagyfontosságú találmányt és fölfedezést a véletlennek kell tulajdonítani. Két elsőrangú tudományos elméletet származtatnak így. Egyik Newton híres tantétele a nehézség törvényéről, melyre a tudós állítólág egy kertjében fáról leeső alma szemléletét által jutott. Másik az inga-törvény fölfedezése, mely a közhit szerint Galileinek akkor jutott eszébe, midőn a pisai dom lámpásának ingását szemlélte. Természetes, hogy a «véletlen» e nagy férfiak szellemi képzettségének nélkül nem sokat nyomott volna a latba. Más ember hiában lát ily eseteket.

Másként áll a dolog a szigoruan technikai találmányoknál, hol a véletlen nagyobb szere-

pet játszhatik. Egy alkhimista, ki sokáig kutatott tartós olvasztó tégely után, föltalálta a porcellánt. Egy órák legény véletlenül pápaszemüveget tart két ujja közt s csodálkozva látja, mily nagyknak látszik egy szomszéd torony csúcsa — a teleskop-lencse föl volt találva. Egy nürnbergi üveges pápaszemüvege véletlenül egy pár csópp olvasztóvíz esik s észreveszi, hogy az üveg a megfelelő helyeken meglágyul. Alakokat rajzol az üvegre s azt leönti olvasztóvízzel, csak-hamar látja, hogy dombor rajz támadt sötét talajon, az üvegégetés titka nyilvánossá lett. — Egy szegény zenész kiváncsiságból megkísérelte, nem lehetne-e hangjegyeket véteni köre oly módon, mint rézlemeze, elkészítette a követ e célra. Véletlenül arra kérte anyja, jegyezzen föl neki bizonyos mosás-számát. Mivel papír és ténta nem volt kéznél, a számát az égető eszközzel a köre irta oly számdékkal, hogy adandó alkalommal onnan lemásolja. Midőn pár nap múlva a követ tisztítani akarta, választóvizet öntött reá s néhány pillanat alatt az irás dombor vonásokban volt a kövön látható. A legközelebbi eljárás volt megfektetni az írást, lenyomatni készíteni belőle s készen volt — az első lithographia.

Vannak ily esetek is, midőn az új találmányokra látszólag szerencsétlenség viszi az embereket, mely szerencsétlenség szerencsés-jökké lesz. Egy példát említhetünk erre nézve is. Dublinban egy Lundy nevű dohánykereskedő boltja elégett, midőn vagyona romjai fölött szomorodott, észrevette, hogy néhány szegény irlandi a tűz közül kikapargatja a már megperzselte tubákzeleceket. Kiváncsiságból ő is megpróbálta az ily pörkölt tubákat s meglepetéssel tapasztalta, hogy a pörkölés sokkal ízletesebbé tette. Megjegyezte magának a dolgot, új boltot bérelt, ott kemenczét állított fel, pörkölt tubákat készítet, különös nevet adott neki s néhány év múlva gazdag ember lett oly találmányból, a mit vagyona romjai között lelt.

ALLIGÁTOR-VADÁSZAT FLORIDÁBAN.

Az Amerikában otthonos alligátor, mint tudvalevő, nem oly félelmetes és ártalmas állat, mint afrikai fajrokona, a krokodilus. Mindazonáltal hihetetlen nagy számban pusztítják el az amerikaiak. Az, hogy a vadászat nem jár semminemű veszedelemmel, hozzá járulhat ugyan ahhoz, hogy nagy számban öletnek le az alligátorok, de a legfőbb ok mégis azon némi hasonban keresendő, melylyel a vállalat jár. Ugyanis az alligátorok és lábszáraikbőre fölháználható, míg hátának vastag takarója el lesz dobva. E mellett fogait is használják a yankeek különféle ipari célokra, noha az egész fejet egy-két napig állandó tűzben kell tartani, mielőtt ezen fogakat ki lehetne venni az állkapocsból.

Ezenfölül sokan minden hasznossági tekintet nélkül is vadásszák ezen állatot. A kicsiket százzal is fogják össze, s küldik szerte az amerikai szárazföldön mint kuriozitást, tojásait pedig ezirvel szedik össze. Vadászásának most egy igen hathatós módja terjedt el. Ez abban áll, hogy nagy fényt kibocsátó lámpákat használnak, melyekkel igen erős reflektor tükrök vannak összekötötésben. A fényt azon tájék felé vetetik, hol alligátorokat sejttenek, s ezek előmászva oly igen elbámulnak az erős fényen, hogy észre sem veszik, mikor az emberek közelükbe jönnek, s minden szabadulási kísérlet nélkül agyonverhetők.

Hogy mennyire hathatós ez a mód, — melyet különösen a St. John's River (Szent János folyó) tájékán gyakorolnak, mutatja azon egy körülmény, hogy csak alligátor-fogakban egy ottani kereskedő háromszázötven fontot szedett össze. Ugy látszik, az ővilági állatfajoknak ezen hátramaradt egyik családja nagy veszélyben forog, s ki fog irtatni, nem soká követvén többi rokon nemzetségeit, melyek valaha a földön éltek.

EGYVELEG.

* Esernyő-nyelv. A virágnyelv, a legyezőnyelv ma már általában ismeretes, kevésbé ismert az esernyő-nyelv, melyből egy pár példát idézünk. Olyan az, mint az álmoskönyv magyarzatai, pl. libát enni = jó. Ha az esernyőt szögletbe tesszük,

ezzel azt fejezzük ki, hogy azt csakhamar ismét használni akarjuk, vagyis hogy nem sokára tovább állunk. Esernyőt élénk forgalmu utcán hirdelen ki nyitni annyi, mint egy járú-kelőnek szemét fenyegetni; — rögtön bezárási = kalapját leönti. Utvárlást vagy szerelmestést jelent, ha egy pár érés esőben egy esernyő alatt megy s a férfi a esernyő alatt jár; ha a nő van a esernyő alatt, azt jelenti, hogy a pár férj és feleség. Gyapjuszövetű esernyő selyem mellé állítva, azt jelenti: «Tévesztés nem tolvajlás.» Esernyőt vásárolni azt teszi: «En becüsletes vagyok, de nem igen okos.» Esernyőt kölcsönözni: «Bolond vagyok.» Az esernyőt oly magasságból tartani, hogy a járó-kelők szeméi s kalapjai veszélyben forogjanak, annyit tesz: «En asszony vagyok.» Reggel esernyővel menni az utcára, azt teszi, hogy kiderül az ég s jó idő lesz. Kölcsönzött esernyőt visszaadni — olyan nincs.

* A pápaszemek használata ma már mindinkább terjed, s mivel különösen vidéken igen gyakran oly kereskedésekben szokták a szemüvegeket venni, melyekben szemérrő nincs és optikáról sem sokat tudnak, nagyon szükséges a szemüveg számát meghatározni. Ez otthon is igen könnyen megtörténhetik. A közönséges jó szemmel 11 hüvelyk távolságra lehet megerőtletes nélkül olvasni. Ha mármost valaki messzelátóval 23 hüvelyk távolságból még könnyen olvas, míg közelről nehezebben, a szükséges szemüveg számát akkép számítják ki, hogy a két szám szorzatát elosztjuk azok különbségével. Az eredmény tehát 23 x 11 = 253: 12 = 21 1/2. A kis törtet elhagyhatjuk s így a készírtő szemüveg 21-es számu lesz. Ha valaki apróbb tárgyakat élesen akar vizsgálni, erősebb szemüveget kell vennie s ekkor a látási távolságot 11 hüvelyk helyett 8-at vehet. Ez esetben lesz 23 x 8 = 184: 15 = 12 2/3, azaz a szemüveg száma 12. Hasonló eljárás történhetik a rövidlátóknál, csak hogy az eredmény ekkor negatív lesz. Ha valaki csak 4 hüvelyk távolságra tud jól olvasni, pedig ohajtandó volna, hogy 12 hüvelykről is könnyelmes megismerhesse a betűket, a számadás lesz 4 x 12: 8 = 6, azaz 6-os számu szemüveget kell venni. Idősebb emberek, kik a pápaszemet már régóta használják, rendszeren nagyon messzelátók lesznek, azaz szabad szemmel közelről már tisztán semmit sem vehetnek ki. Ez esetben tanköcs, hogy a szemüveg számát időről-időre kisebbítsék, azaz pl. 22-ről fokonként 21-re, 20-ra, 19-re stb. szálljanak alá.

* A por belélegzése által okozott betegségekről újabbabb többemű statisztikai adatokat szerettek be az oroszok, melyek a tüdőbetegségek okainak fölisméréséhez lényeges szolgálattal tesznek. A szén, vas és homoktól porának belélegzése a különböző iparágaknál könnyen volt észlelhető. Statisztikai adatok szerint 100 megbetegedési esetben lakatosoknál 11, szűcsöknél 23, fodrászoknál 23, kártyitásoknál 26 tüdőbaj fordul elő. Az érczesítőművek között különös csiszoló asztma fejlődik ki, mely szintén tüdőbaj, de a rendszer tüdővésztló abban is különbözik, hogy nem örökölhető és gyógyítható. Lipcsében azt tapasztalták, hogy az érczel dolgozók tüdeje nincs annyira megtámadva, mint közönségesen hiszik. Az ottani statisztikai hivatal adatai, melyekben a halálesetek az illetők hivatala szerint is osztályoztatnak, 1000 egynél 15—65 életév közt tüdővészben elhal 4, a kereskedők közül, 6, a könyvkereskedők közül, 5 a posta- és táviróhivatalnokok közül, 4 a könyvkötők, 8, a szabók s 9 a eszmadiaik közül, míg az érczmunkásokra csak 4,5 esik, mely szám, az elsőbikkal összehasonlítva, nagyon nem mondható. A lakatosok közül ezerre csak 4 tüdővészese esik, az ácsokra és kőművesekre 5, az asztalosokra 5, a pékerek, molnárokra és cukrászokra 6. Ez utóbbiak tiszta vegetabilis port lélegeznek be. A szövőiparnál a tüdővész veszélye legnagyobb s különösen a fodrászoknál és tollmunkásoknál, azaz a kártyitásoknál, mi onnan eredhet, hogy az anyagban már bizonyos vegyi átalakulás is történik.

* A magas sarku cipzők, mit a nők divatból hordanak, dr. Pullin angol orvos vizsgálatai szerint káros hatással vannak a hátgerincre és a hátgerincz bajokhoz hasonló tüneteket okoznak, minők szédülés, hátfájás, erős fáradtság a járás után stb. Mindez az izmok természetellenes megerőtletesétől ered, s ez ártalmas barbár divat már másfél század óta uralkodik.

* A gyémántok ára folyatosan elég gyorsan süllyed s csak az igen ritka kékes fehér daraboknak van még mesés értékek. Különösen sokat tesz a hanyatlásra a dél-afrikai bányák nagy gazdagsága. Az angol részvénytársulat bányáiból, hol 22,000 néger és 1800 fehér van elfoglalva, 1880-ban 3 1/2 millió karat súlyú gyémántot ástak ki. A kimberley-i postán ez évben 1880 gyémántot küldtek el 67 millió frank értékben, míg 1876-ban ugyanitt még csak 36 millió értéket küldtek el.

* Falábú tehén. Charleville francia városkában Mezières mellett az Ardennek közt egy ezermester invalidus tehenének egyik előrt lábát amputálta s helyébe falábát tett oly ügyesen, hogy a tehén, mint francia lapok írják, most egész könnyűen jár fel s alá.

BETLEHEMI-JÁRÓK — GYULAI LÁSZLÓ RAJZA.

SZABAD-E BETLEHEMET ÉNEKELNI?

KARÁCSONY-EST.

Szent karácsony estén — régi szokás nálunk, —
Nosza fel pásztorok, Betlehemet járunk.
Czifra kis kápolnánk, gyerekek csodája,
Arannyal, ezüsttel szépen kipingálva;
Benne viasz-gyertya, annak szelid fénye
Vet világot a kis Jézus bölcsőjére.

Menjünk hát, menjünk hát, járjunk házról-házra,
S ama betlehemi pásztorok módjára,
A kik akkor-hajnal látták a csillagot,
Énekeljünk mi is örvendő szózatot:

•Mennyből az angyal
Lejött hozzátok,
Pásztorok, pásztorok,
Hogy Betlehembe
Sietve menve,
Lássátok, lássátok!•

Egyik öreg juhász; másik lesz kis juhász;
Ebből huszár kerül, emeből meg kanász;
Az a fehérruhás, az meg anygalképen
Szóljon keveset, de énekeljen szépen.
Kendnek, huszár uram, dörmögjön a szája,
A kanász kész legyen mindig a tréfára,
Kis juhász, nagy juhász, nehéz a mondókád,
Értetni kell szörnyen neked is a mókát;
De ha kezd az angyal, — úgy kell annak menni, —
Énekeljen vele buzgón valamennyi:

•Ma nektek született,
Mint jövendőtett,
Egy szűznek méhében,
Szűzen szült vérében,
Jézus, Isten fia,
Alle-alleluja, alle-alleluja!•

A hová csak mentek, örömmel fogadnak,
Játszó kedve van ma kicsinek és nagyoknak.
De jól is tartanak, nemcsak szives szóval:
Fonatos kalácsal, aranyos dióval,
Nincs most olcsóbb dolog peccsényénél, bornál,
Hébehol a gazda egy huszást se sajnál,
Hogyan is sajnálná, hiszen mostan éjjel
Jött meg a kis Jézus ajándékos kézzel.
A ki örömet hoz, mindnyájunkat szeret,
Zengjétek, mondjátok arról dicséretet:

•Együtt vigadjunk,
Hálákat adjunk,
Már az égi madarak
S az erdei vadak
Ótet imádják
És magasztalják.•

A kápolnai gyertya már nagyokat lobban,
Világ itt-ott látszik csak az ablakokban,
Akár egy hétköznap, elfogy a karácsony,
Sötét éjféli borong a kódos utcákon.
Öreg, ifju, a hogy a természet szabta,
Elteszi magát és örömet holnapra,
Menjetez hát ti is csendes nyugalomra,
Mi meg félig ébren, félig már álomba
Hallgatjuk; a mikor haza felé tértek
És egyre halkulva elhangzik az ének:

•Áldás és dicséret
Az Isten nevének;
Az Isten báránya
Szentül sátorozzon,
Ember az emberrel
Békével lakozzon!•

INCZÉDI LÁSZLÓ.

A KARÁCSONY-EST.

Beharangoztak az éjféli misére.

A kereszténység legszebb ünnepe nagy karácsony, az egész emberiségre kiható rendkívüli eseményénél fogva, melynek meg, a kik meg sem értik: a megváltó szerettei, a kicsinyek is örvendenek, azzal a tiszta, igaz örömmel, mely egyedül csak a gyermekeknek adatott. És ez az ártatlan öröm átragad a szülőkre is, boldoggá teszi őket, mert ha valami igaz boldogságot adhat az édes apának, édes anyának, mi kibékítheti az élet terhes gondjaival, megenyhítheti fáradalmait, ez az a tudat, hogy gyermekei boldogok, elégedettek. Semminek sem örül úgy a

szerető szüle, mint gyermeke öröme. E szent estén a család fő büszkeségét találja abban, ha minél jobb kedvre derítheti kedves apróságait — no meg aztán a nagyobbakat is. Van is ilyenkor dolga a karácsony-fák árulóinak, játékosoknak, cukorsütőknek, könyvárusoknak és a jó Isten a megmondhatója még hányféle kereskedőnek, ha kedvére eleget óhajt tenni a tömérdek vásárlónak. Viszont a kicsinyek is a legnagyobb buzgósággal igyekeznek valami meglepetést készíteni jó szüleik s áldott lelkü öregszüleiknek. A fucska erősen tanulja a verset, a melylyel üdvözölni fogja majd atyust, a leánykák meg pénzes erszényt, vagy más efféle esztergelyt, természetesen a legmélyebb titokban, ha mindjárt anyustól kérik is az anyagra a pénzt. Csillog is azután este a karácsonyfa a száz és ezerféle csesebecsétől, de azt hiszem, mégis legszebben csillog az a könyv, mely önkénytelen a szülő szemébe lopózik attól a kimondhatatlan szent érzelmtől, mely kebleiket áthatja, mikor látják, mint sugárzanak a picziny rózsás arczok a kedves Jézuskától hozott ajándékok szemlélésénél.

Falun nincsenek ugyan olyan szépen díszített karácsonyfák, mint a gazdag, nagy városokban, de ha egyszerűbben folyik is le a megváltó születésének estéje, azért semmivel sem marad el örömben, vigasságban a várositól.

Mire bealkonyodik, a szerető családanya kiszedi az öreg kemezcéből a fonatos kalácsot, a diós és mákos patkót. A mig ez megessik, addig az eladó fölteríti az egyszerű faasztalt; azután gondosan szép egyformára fölsteletelve föltalálja rá. Természetesen nem magában, mert hiszen a kis konyhás malacz nem azért jutott időnek előtte a böllér kése hegyére, hogy elő ne kerüljön egy kis kolbász, hurka, fehérpecsenye, szóval egy kis kövőbb falat is. A gyermekek beérnek ugyan a puszta süteménnyel is, hanem hát a munkás népség jobb néven veszi, ha a kalács már csak nyomtatéknak marad. Mikor minden kellő sorba, rendbe igazodik, odaszól Juliska bámuló öcsikéjéhez!

— Eredj csak Ferkó, hidd édes apádat! a kapuban beszélget körösztatyánkkal.

Ferkó ki is megy, vissza is jön, — de a gazda még mindig nem érkezik; pedig ilyenkor a türelemnek nagyon hamar vége szakad.

Nem sokára ki is tekint maga a ház aszszonya.

— Ugyan édes apjukom, gyűjjen be már, hogy bele nem unna a prézsmítálásba!

Gazd'uram egyét mosolyog, azután mielőtt megindul, meginvitálja egy harapásra, egy pohár borra az öreg harangozót is; töltsék együtt az estét. Az öreg szabódik, köszöni, noha épen dolga felől ráér, meg bizony nem is várja otthon senki. Fia katoná, leánya a tiszteletes urnál szolgál, hűséges életpárja, elmúlt tíz éve, hogy kint nyugszik a temetőben. Utóbb is enged a barátságos unszolásnak, no mert hát nem volna illő visszautasítani a komaaszony jóindulatu meghívását. A mint a szobába beérnek, leteszik a füstölő pipát, a birkaprémcs bundát, gazd'uram, már a mint illik, — elfoglalja az asztalfőt, helyet jelöl harangozó komának, ezután következnek a zajgó-zsibongó gyereksereg. A gazdasszony és leánya felszolgál, ők majd csak utoljára maradnak, de különben is jól laktak már a szagával.

A szegény ember gyomra rendszeren jó. Meg is látszik azon a hatalmas pusztitáson, a mit véghez visznek ételben — sőt italban is. Ilyenkor egy kicsit abból is többet szabad; még a gyerekeknek is dukál egy-két korty.

Vacsora után Ferencz gazda előveszi a mestergerendáról a csattos bibliát, olvasni kezdi belőle a mai estére való részt: Jézus születését. Mély csend van, csak a kis Ferkó ágaskodik fel néha, megnézni, vajjon maradt-e még valami a tál fenekén, melyet néneje az asztal tulsó végén feledezt.

— Ejnye adta kölyke! — riad rá apja — nézzé meg az ember! Maradsz mindjárt nyugton!

Ferkó szótlanul visszahúzódik székébe, de mintha valami csillámlanék gömbölyű szemében. S bizony nem venné észre senki, ha a jó öreg mama ott nem ülne.

— Ne bántsd má' szegényt, inkább adjatok a lelkem galamboknak! S mikorára kimondja, bele is nyom markába jócskán a dióból; s ráadásul még össze-vissza is csókolja paszatos arcját.

Egyszerre megszólal kint a kanász kürtje, csattog az ostor, csörömpöl az üst. A pásztorok mennek végig a falun; ide is, oda is befordulnak, mindenütt kijár nekik egy ital bor, egy darab maradék hus és kalács.

A gazda folytatja a félbeszakadt olvasást. Most meg az ablakot ütik meg; azután bekiált egy harsány hang:

— Szabad-e betlehemet énekelni?

Persze, szabad.

Az ajtó kinyílik belép az angyal. Hosszu fehér köntöst visel, fején papirosból nagy püspök süveg, karján a betlehem, mely ki van világítva, benne szent Józsefet és szűz Máriát ábrázoló két apró baba, jászol a Jézuskával, előtte ökör és szamar a felhelyezve, kívül a torony tetején kereszt látható.

— Dicsértessék a Jézus Krisztus!

— Mindörökké! Amen!

A bóbiskoló apróságnak egyszerre kimegy szeméből az álom, s mikor az angyal a betlehemet az asztalra teszi, égő kíváncsisággal kutatja, mi lehet benne, csak akkor veszi le róla tekintetét, mikor az angyal csengő hangon rákézdi:

Vigan zengedeztetek
Kis ezterák, isten született!
Harsogjatok dúis trombiták,
Isten ember lett!
A szűz, ki őt fogadá,
Szűz méhében hordozá.
Ezet Gábriel arkaugyal
Aldottnak mondá.
Ti kis malárkák szálljatok ide,
Ittvagyon fényes jászolba fekte.
Fülemülék, stigliček
Kanárik, csizcsékék
Szóljatok ékesen,
Hogy Jézusnak tesszen!

Ez éneket végezve, erős hangon utána mondja:

«Gloria in excelsis deo!»

Ez a jel a kint álló pásztoroknak, hogy jöhetnek. Legelőbb jön be a bojtár, utána a pásztor, s legvégül tipeg be az öreg pásztor. Mindegyik kifordított bundában, sapkával, azonkívül az öreg pásztor nagy kampós bottal, hosszú bajuszszal, szakállal, kenderhajjal van felékesítve, s kegyetlenül köhög.

A mint egymásután belépnek, mindenik elmondja beköszöntő mondókáját. Izelítőlül im itt a pásztoré:

— Kalbászos jó estét adjon Isten a házigazdának! Ime, edes házi gazdám, én is megérkeztem. Neked nem jó hirt hoztam, mert selyem-szőrű báránycáidat a farkasok úgy elhordták, hogy szőréből egy németnek való harsányt sem lehetne összeszedni.

Mikor az öreg pásztor is elvégzi nagy köhécselve, lefeküsznek. Az angyal ekkor glóriát énekel, mire a kis bojtár azt kérdi: Ki vagy? Az angyal ismétli a glóriát s azután rákézdi:

Keljetek fel pásztorok!
Örömtől hirtetek! stb. stb.

Végeztével a pásztor így szól:

Kelj fel, te kis bojtár,
Kis bojtár! Most kötölődöm már!
A pásztor: Fogj egy racci báránycáidat
Sem tarkát, sem barkát,
Csak épen egy raccinkát.

Ezután a vén pásztor is fölzihelődik, s együtt fujják:

Ilyen szegény pásztoroktól elég lesz,
Talán még az aranyál is többet tesz.
Örvendeztünk és vidajunk!
Uj királynak halát adjunk, —
Jézus Krisztusnak.

Ekkor a betlehemhez megy először a kis bojtár és a következő mondóka kíséretében:

Imádlak, kis Jézuskám
Hoztam egy kis vajcskát!

Karácsony-est utközben.

A pásztor: Imádlak, kis Jézuskám
Hoztam egy kis sajtoscskát.
A vén pásztor: Imádlak, kis Jézuskám
Vén dadó létemre
Hoztam egy kis kondor-bondor báránycskát! —

Karácsony este az erdőben.

átadja jelzett ajándékát; miután a Csordapásztorok vagy más ének következnek; mignem elkezdek az elmenőt:

Andris pajtás fujj dudát,
Fujj nekünk egy vig nótát.
Magasztaljuk szűz Máriát,
Szent Józsefnek mátkáját, stb.

Ez ugyan még egy jó darabig állandóan Jézusról szól, hanem a végére már a gazdának kell feleletet adni, mikor rágyujtanak arra, hogy:

Hallod pajtás a gazdát,
Zörgeti a kulcsát,
Nyitja a lúdját
Ránk hányja Máriássát,
Penészes huszassát
Csoszogó bankóját,
Csörgő rézkongóját *

Noha mind e biztatás nem is teljesedik be, de bizony néhány krajczár; a hol pedig az nines, hát jut a tarisznyába kalbász, pogácsa,

* A közölt részek egy eddig még meg nem jelent dunántúli miszteriumból valók.

kalács, vagy más, mit mind nem vetnek meg pásztoraink, de még az angyal se!

A gyerekeknek még egyszer megmutatják a betlehemet, azután egy dicsértessék a Jézussal Krisztussal odább állanak a havas uton. Elöl megy az angyal; fakarddal az egyik, lámpással a másik kezében; ugyancsak fakarddal, avagy csörgő pásztorbottal követi a bojtár. Utánok ballag a pásztor, nagyot huzva a megtöltött kulacsból, míg a Betlehem az öreg pásztor hátára jutott, a ki levette bundamaradékából vágott bozontos szakállát, de a hosszan lelógó csepü-bajuszt mégis csak ott hagyta az orra alatt, mert azt nehéz volna minduntalan fölragasztani a hideg ájér-ben.

A gyermekek még egy ideig emlegetik a kis Jézuskát, a báránycskát, mignem a csendes álom megnehezíti pilláikat, s lefeküsznek álmodni szepet, szép angyalokról, aranyos dióról, jó mákos patkóról. Az öregek újra belekeverednek a diskurzusba; a jó hegyi kissé érzesebbé is teszi a szót; hanem egyszer csak megcsendül a kis harang, utána meg az öreg bűg belé, s a falu apraja, nagyja, vetelkedő buzgósággal siet az ur házába leróni hálját az égi atyának; és mikorra vége a beharangozásnak, egy hang, melyet a szél elkap, s tova visz, kijut a tanyára is, és ekkor az ezüst haju pásztor levezi süvegét, meghajtja roskatag inait, mély áhitattal feltekint arra a ragyogó csillagra, mely talán egykor a három királyt vezette, s csendesen rebegi:

Dicsőség mennyben az erős Istennek!

HALOM JÓZSEF.

AZ ANGYALFIA.

Uj és mégis igen régi név. Székely atyáinkfiak hívják így ősrégi idők óta a karácsonyi ajándékokat, mert a közhit szerint a jó gyermekeknek angyalok hozzák a karácsonyifát. Az elnevezés terjedni kezd a németből kölcsönzött «karácsonyfa» helyett.

Jogosan megtarthatnók pedig a németes nevet is, mert tény, hogy a karácsonyifát, az aranyos diókkal, süteményekkel, játékokkal s mindenek felett égő viasz gyertyákkal megrakott fenyőfát a németektől vettük s meg ma is inkább csak oly városokban honos hazánkban is, hol régebben a lakosság német volt. A német sógorság után lassanként terjed az elmenő. A magyar köznépp ugyan nem ismeri még, de a középosztályban már-már általános s Budapesten már napokkal karácsony előtt telve az utcák és piacok fényfagalyakkal és úgy tűnik föl, mintha egész erdőt pusztítanának ki a gyermekek öröme.

Bizony nagyon kevés naiv gyermek is van már itt a fővárosban, ki meg volna győződve róla, hogy az angyalfát csakugyan égből hozták számára s a szerint nyer ajándékot, a mint jól vagy rosszul viselte magát. A legtöbben nagyon jól ismerik az utcákon halomszáma fekvő s néha házakhoz is hordott fényfagalyakat s a leendő számító polgárokhoz illő spekulációval okoskodnak előre: mi lesz az angyalfia? De a szülők még most is kegyelettel dugdosák e fát s titokban szerzik össze az ajándékokat. Régi jó polgárcsaládoknál valódi ünnep a fa feldiszipítése; ha más alkalommal nem, ez esetben együvé jut még a cselédnek szánt adomány is a családtagokéval, mint a régi jó patriarkhális világban szokás volt, s e kis munka az, melyben a «nagyságos háziasszony» is személyesen részt vesz, s mely körül a család összes tagjai egybegyűlnek.

Sokat irtak már az angyalfia eredetéről s komolyan kutatták annak alkalmazását. Annyi tény, hogy e szokás ősrégi, habár nagyobb mértékben csak e század elején kezdett elter-

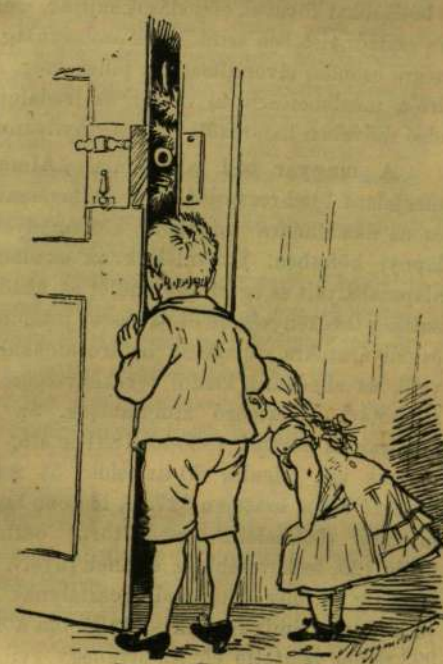
A karácsonyfa alatt.

Karácsonyi vásár.

Nagypapa karácsonya.

Lessük meg a kis Krisztuskát.

A kis öcsike első karácsonya.

A kis madaraknak is legyen karácsonya.

Az ablakon át

jednı s terjesztésében a németek jártak elöl. Angliában, hol már általános divat, Albert herceg, Viktória királynő német eredetű férje, Franciaországba Helene orleansi hercegnő vitte be, s az oceanon túl német és angol gyarmatosok honosították meg. Messze keleten, Kínában és Indiában, továbbá a Csendes-tenger szigetein s az esztrakim szomszédságában föl-fölbog most már az angyalfia lángra s millió és millió gyermek örövendek rajta. Az angyalfiával karöltve születnek meg a képes könyvek, diszlapok s más kereskedelmi cikkek, úgy hogy jelenleg e szokás már nemzetgazdaságilag is nevezetes tényező.

A németek az angyalfia szokását összekötésbe hozzák a régi pogány germánok szertartásával, kik vallásos nézetöknél fogva azt hitték, hogy ép ez időben a főisten, Wotan, fény lovával körutat tesz a föld hívei között s az ő tiszteletére fatörzset kell égetni. Annyi kétségtelen, hogy a szokás ősrégi pogány eredetű. A keresztény nagy ünnepe tudvalevőleg a téli napjeggyennel csaknem egyidőre esik s ha nem a mi éghajlatunk alatt, de másutt is időszerű a természet megújulását jelenti. Az ősrégi Tal-mud következőleg festi a pogány felfogást: Midőn az első pár embert az Éden kertből kiűzték, a nap lassanként rövidebb lett, a fák lehullatták lombkorájukat, a madarak éneke megszűnt s a virágok elhervadtak. Ádám azt hitte, hogy az őket ért büntetéssel együtt elvesztik a szép természetet is. Hívős szél fúvott, az idő zord lett, ismeretlen hideg terjedt, s az éltető nap mindinkább korábban tűnt el az égbolozatról. Az első ember kétségbeesett. De beállott a nap forduló pontja. A hosszú éjék folyvást rövidebbek lettek, a napot tovább lehetett látni az égbolozaton, egyszóval a természetben fordulás állott be. A hálás ember örömeben égő áldozatot gyújtott a természet urának s az égő áldozat ma is látható a karácsonyfán alkalmazott kis viaszgyertyákban. Igen természetes, hogy a természet emberének e háláadó isteni tisztelete lassankint összevegyült Krisztus születésének ünnepével, hiszen ez ünnepe is a megváltás ünnepe volt s e nap fordulópontot képezett hite szerint az emberiség történetében. Így lett az eredeti pogány ünnepe kereszténynyé, de megmaradt, a mi kezdetben is vala, az öröm ünnepe. Már az első keresztény századokban foglyították a mecset és alkalmazták a falombokat. Ma ez ünnepe általánossá lett s valláskülönbőség nélkül elterjedt a föld színén.

Az angyalfia nemesak a jó gyermekeknek szolgál. A kereszténység szelleme hozta magával, hogy ez örömmünnepe ne feledkezzenek meg az elhagyottokról és a szerencsétlenekről. Mai napság úgy a magyar fővárosban, mint mindenütt a művelt világban, az árvaházakban és kórházakban fölállítják a legszebb s legduzsabb megrakott karácsonyfákat s alig van hely, hol a szegényekről ez ünnepen fejedelmileg ne gondoskodnának. Hadd legyen nekik is egy napjuk az évben, midőn nem kell megemlékezni szenvedéseikről.

A karácsony-ünnepet meg a karácsonyfák alkalmazása előtt is megünnepelték mindenütt. Az angolok történetében közel ezer esztendő óta számtalan ünnep leírása maradt fenn az emlékekben s még a fehér rózsá s piros rózsá párt közt folytatott véres harcok idejében is a béke és öröm ünnepe maradt karácsony. A királyi udvaroknál régebben nagy vendégségek, szini előadásokkal összekötött multságok folytak e nevezetes napon s a szegények között ajándékokat osztottak ki. Ma már kevésbé fenyes a fejedelmek karácsonyi ünnepe, ott is inkább családi ünnepnek tekintik, melyben csak az udvari személyzet részesül, de a szegényekről azért sohasem feledkeznek meg.

Ne is változzék meg e tekintetben ez ünnepe soha. Mindenütt örömmünnepe ez, mely mellett meg nem engedhető, hogy a szerencsétlenek nyomorát tetlenül nézzük. Az angyalfiát az égből nem gazdagok, de minden ember számára lehozhatják s jó dolog, ha van egy nap e mozgalmas és szomorú időkben is, midőn béke uralkodik az égből s békesség az emberek fiai között.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A „Prot. Egyházi és Iskolai Lap” jövő számával 25-dik évfolyamába lép. E lapot dr. Ballagi

Mór alapította 1858-ban, s azóta folytonosan ő szerkeszti. Jubileuma tehát hirlapirodalomunk történetében is nevezetes, mert eddigéig páratlan eset irodalmunkban, hogy valamely lap negyedszázadig mindig egygyanazon szerkesztő vezetés alatt jelenjék meg. A „Prot. Egyh. és Isk. Lap” nehéz viszonyok közt indult meg. A pápenszűzdelmek alatt a legzaklatottabb magyar lap volt, melyet a cenzúra és a rendőrség kegyetlenül üzőbe vett. Akkoriban nagy politikai lap jelentőségével bírt, s munkatársai közt ott találjuk Tiszá Kálmán, Vay és Lónyaytól fogva a protestáns egyház minden kitűnőségét. Egyházi lap ugyan, de a protestáns szellemét a szabad gondolkodásban és a haladás elve kerestülvitelében keresvén: mindig ellen-sége volt a szűkkeblű felekezetségeknek. Napjainkban főleg az teszi értékesé, hogy ez az egyetlen lap, mely a hazai összes protestáns, egyházpolitikai szempontból is rendkívül fontos unióját tényleg megvalósítja, a mennyi reformátusok, ágostaiak és unitáriusok egyaránt dolgoznak bele, s érdekeiket egyaránt képviseli e lap. Összint örömmel regisztráltuk régi lapársunk jubileumát, s mind neki, mind érdemes szerkesztőjének, hosszú életet kívánunk.

„Keresztek”. Tíz rajz. Irta Petelei István. — A tehetséges fiatal beszélyíró, kit lapunk olvasói is előnyösen ismernek mint kedélyes és jó elbeszélőt, tíz rajzot ad összegyűjtve egy csinos kötetben. A „rajz”, az aránylag új irodalmi műfaj megalkotásának, hanem egy drámai helyzetet vagy mozzanatot ragad meg, vagy egy sajátosság alakot az életből, s ahhoz köti vagy humoros, vagy tragikus hangulata rajzásait. E műfaj közlebről az amerikai Bret Harte tette nagyon népszerűvé, különös érdeket adva történetkének a kaliforniai élet különös alakokban s kivételes helyzetekben oly gazdag sajátossága által, melynek fényét és árnyát oly ritka erővel bírta előnteni rajzain. Előtte már Dickens is kiváló kedvét lelte az ily sötét alakra futólágos körvonalakban vázolt képekben. Nálunk is fölkapta közlebről e modort; nem mondhatók, hogy a műforma s az alakítás valami nagy előnyére. Megengedhető, de nem óhajtható, hogy általános legyen, s a beszély, novella és jellemrajz szigorubb alakjait kiszorítsa, ugyszólván, az irodalomból. — Petelei elég éles megfigyelő, gyöngéden érez, s élénk érzelme van kivált az élet árnyoldalai iránt. Kötetének czíme és mottója világosan jelöli irányát. „Minden ember vállalán A Krisztus keresztje Rettenetes terhe” — egy régi egyházi ének s szavait írta jelögiül könyve címlapjára. Rajzaiban mind olyanokat lépet föl, kik az élet valamely súlyos keresztjét viselik vállukon „egész a sirig” — míg lerokadnak alatta. Itt ott megható rajzok, de tíz változatban egymásután fárasztóvá válnak olykor. Szeretők, ha a fiatal szerző, kiből sok nemes és finom érzés van s ahoz jó elbeszélő, az életnek ne csak fájdalmi felő fordulna tekintetével: s ne csak ugynevezett rajzokat, hanem eseményeket is adna elő, vagyis a jellemek küzdelmét egymással s nemcsak a sorsal való meddő harcokat. A csinos kiállítás kötet a Révai testvérek kiadásában jelent meg, 266 lapra terjed s ára 1 ft 60 kr.

Ráth Mór kiadásában az ünnepekre számos könyv jelent meg, közülök több díszes alakban, s ezek igen alkalmasak ajándékosokra.

Shakspeare magyar kiadásából kétféle is kaptunk. Egyik a *Shakspeare-album*, mely a nagy brit költő 18 színművéhez nyújt szép illusztrációkat aczél- és rézmetszetekben. Szövegül a Kisfaludy-társaság által szolgáltatott fordítás van használva, annyi egyből-egyből, a mennyi az illusztrációk magyarizálására szükséges azoknak is, a kik Shaksperet nem ismerik eléggé. Az egész album 351 lapra terjed. Diszkiadásban ára 16 ft. — Másféle kiadásban adta ki Ráth „Hamlet”-et, mely a magyar közönségre Arany János kitűnő fordításában különös érdeket bír. A negyedrétű, finom velinpapírra nyomtatott könyvet elől fénykép-másolatban Makart illusztrációja díszíti a megtébolodott Opheliáról. Fehérbe kötve, sötét nyomású s arany vignetekkel, ára 4 ft. A „Falu jegyzője”, b. Eötvös József nagy-hírű regénye szintén diszkiadásban került új forgalomba; ára a két kötetnek 6 ft. Dózi Lajos „Csók”

vigjátéka is elegáns kiállításban, keleties stílus kötetben jelent meg, s ára 3 ft.

Ezeket kivül megjelentek még Ráthnál: „Oroszország keleti törekvései”, történelmi tanulmány Kállay Bénitől, a külügyminisztérium osztályfőnökétől; második kiadás. Mikor és mily körülmények közt keletkeztek Oroszországnak a Balkán-félsziget ellen irányított törekvései — ennek történetét adja ez érdekes könyv; ára 1 ft. — „Protestantizmus és pánszlávizm”, írta Felvidéky. Kemény vádakkal sújtja a protestáns, nevezetesen az evangélikus egyházat, hogy a pánszláv törekvéseket terjeszkedni engedti. Testvérlapunk, a „Politikai Újdonságok” bővebben ismertette e könyvet. Ára 1 ft. — A „Mezőgazdasági vízműtan”, ből, Kvassai Jenő jeles munkájából, melyet az akadémia nagy dícséret mellett a 3000 forint Fáy-jutalommal tüntetett ki, a technikai rész számos ábrával most jelent meg, s ára 3 ft 80 kr. Még az első fele (12 nagy iv) hagyta el a sajtót. — A polgári törvénykezési rendtartásról és végrehajtási eljárásról szóló törvényekkel, jegyzetekkel, utalásokkal és magyarázatokkal és az életbeléptetés rendeltel ellátva, 176 lap terjedelmű füzetben jelent meg, dr. Nagy Ferenc által összeállítva, ára 80 krajczár.

Uj regény... Zsádányi István viszontagságs élete”, írta Nagy László, két nagy kötet, ára 5 ft, kiadja Aigner Lajos, kinek magyar „Regényesarnok”, ban jelent meg eredetileg, füzetekint e munka, mely a magyar középosztály életéből sok jellemző vonást elevenít meg alakjaiban s meséjében. Hőse egy jószívű ifjú, ki minden iránt lelkesedik, de nincs elég lelki ereje, s botlásokat követ el, csalódások sújtják, szerelmében és családi életében szintén sok szomorúság éri, míg végre csöndes elvonultságban pihen meg. A regény írója meglehetősen új ember az irodalomban, de első művében határozott tehetség nyilvánul.

A magyar tud. akadémia „Almanach”-ja megjelent 1882-re, terjedelmes csillagászati részzel és az akadémia vonatkozó közleményekkel, 285 lapnyi kötetben. Itt találjuk az akadémia teljes alapszabályait és egész ügyrendjét az akadémiai bizottság tevékenységére és az összes jutalomtételre és pályázatokra vonatkozó határozatokkal. Ezt követik az akadémia kiadói tevékenységére, vagyoni állapotára vonatkozó kimutatások, az akadémia halottainak névsora 1830-tól 1881-ig stb. Az akadémia névsora jelenleg 20 tiszteleti, 54 rendes, 152 levelező tagja, összesen 327. A legtöbb tagja van a második (bölcseleti, társad. tört.) osztálynak és pedig 125, legkevesebb az elsőnek (nyelv. és szépt.) és pedig 79, míg a harmadik osztálynak 123 tagja van. Az akadémia fennállása 1830 óta a folyó évig 393 tagját vesztette el. Az ötvenegy évi időközben egyetlen egy évben sem volt annyi halottja, mint 1881-ben, midőn husz tagja halt meg. A könyvtár 1654 művel szaporodott 1418 kötetben. A vagyon 1.823.808 ft 29 kr lett, évi kiadás volt 157.390 ft 88 kr.

„Általános áruismeret”, tanóai és magán használatra, valamint kereskedők, iparosok, gazdák számára; a legújabb statisztikai s tudományos adatok földolgozásával írta dr. Kóos Gábor, a budapesti kereskedelmi akadémia rendes tanára; második bővített kiadás, a szövegbe nyomott számos ábrával; kiadta Kilián Frigyes. Magyarorsodni óhajto kereskedőinek számára igen használható munka, mert a kereskedésben előforduló árukat tárgyalja, hazai viszonyainkra alkalmazva. A könyv 33 nagy ivre terjed.

Két új versfüzet fekszik előttünk; csinos, mozdhatni díszes kiállításban s a külsőnek ugyan mögötte maradó, de mégis figyelemre méltó tartalommal. Az egyik: „Róza könyve”, Papp Kálmántól, melyet már előre is jelentettünk s egy kis mutatót is közöltünk belőle. A tulajdonképeni „Róza könyve”-n kívül, mely mintegy ötven szerelmi dalt tartalmaz, közte néhány sikerült és, még két ciklus van a könyvecskében: egyik „Egyveleg” czimen, néhány alkalmi költemény, közte „Jókai szülőháza előtt”, „A budai temetőben”, a honvédsirokról a legsikerültebbek; és „Kavicsok” czim alatt negyven eprigramszerű apróság, közte néhány elmés, néhány kevésbé elmés. — A másik, még kisebb kötetke: „Kötemények”, Kővári Bélától. Összesen tí-

zenkét eredeti dal (közte egy kilencz darabból álló kis ciklus) s husz keleti dal (fordítások) és egy kis értekezés a török irodalomról. Az eredetiek közt egy pár, pl. a Bemről szóló, tehetségről s mindnyája, egy a fordítások is, izlésről tanuskodik. Az értekezés is tanulmányt s szorgalmat mutat. — A két füzet díszes kiállítását már említettük; az első Szegeden Endrényi és társánál nyomtatott, 128 lapra terjed s ára szines borítékban 80 kr., díszkötésben 1 ft 40 kr.; a másik Szombathelyt Bertalanffy nyomdáját dícséri (ára nincs kitéve).

Pulszky fölválása. E hó 18-án délelben olvasta föl Pulszky Ferenc az akadémia dísztermében „Felsülés” czimű politikai vigjátékát. Nálunk egyáltalán a felvadások a szokatlanabb dolgok közé tartoznak, s a fővárosi közönség nem igen engedi magát háborgatni az ebéd óráiban. Ennek daczára is elég nagy közönség gyűlt össze, s az írói segélyegylet és hirlapírói nyugdíjintézet anyagi hasznát is látta egy oly színműnek, melyet politikai tárgynál fogva a nemzeti színházban nem lehetett előadni. Sok szellem, találó vonatkozás van e darabban s politikai életünkhöz jellemző korfestés. Pulszky nagy élénkséggel, a párbeszédek eleven hangsúlyozásával olvasta föl s a közönség jól mulatott és sokat tapsolt. Az egyetemi ifúság küldöttsége pedig a harmadik felvonás után babékoszorut nyújtott át a népszerű szerzőnek. Pulszky megköszönte a figyelmet, azonban megjegyezte, hogy a fiatalágnak egyik privilegiuma az, hogy szabad elhamarkodnia a mit tesz: ez alkalommal is — úgy mondá — éltek a tisztelt urak e kiváltságukkal, mert átnyújtották a koszorút, mielőtt a végső két felvonást meghallgatták volna, a melyekben pedig a felolvasott darab még meg is bukhatic. De a közönség a hátralevő két felvonás is jól fogadta. A vigjáték az Athenaeum-társaság kiadásában külön füzetben is megjelent s ára 70 kr.

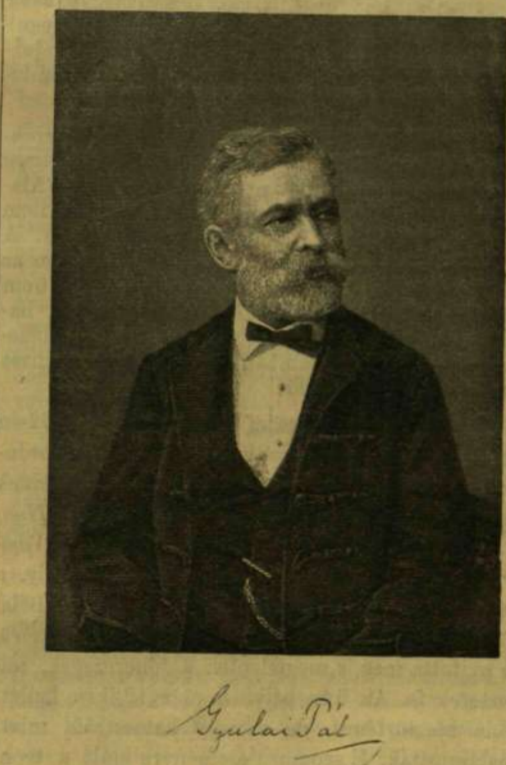
„Legújabb virágnyelv” czimű kicsiny füzet jelent meg, a virágokra vonatkozólag költők műveiből összeállított i dézetekkel, s a szerkesztő Kisberki A. által írt emléksorokkal. Ára 25 kr. Megrendelhető Budapesten, magyar-utca 50. sz.

Gazdasági zsebnaptár, szerkeszti Kodolányi Antal, huszonkettedik évfolyam. A gazdaközönség kedvelt naptára, most is számos gyakorlati gazdasági jegyzettel és hasznos utasításokkal van telve, s az Eggenberger-féle könyvkereskedés csinos kemény kötésben, jegyzéknek való tiszta lapokkal is bőven ellátva adta ki. Ára 2 ft.

Fali naptárak. Csáthy Károly debreczeni könyvtáros 1883-ra is adott ki irodai, postai és táviradi használatra alkalmas fali naptárt a posta és táviradi díjszabályaival, stb; ára 40 kr. — Posner K. L. mint már évenként, most is kiadta az Erzsébet királyné arcképével ellátott csinos fali naptárt, melyet áruba nem bocsát, csak megrendelőinek s egyeseknek oszt szét.

Gyulai Pál költeményeinek második, bővített kiadása megjelent a Franklin-társulat kiadásában. A legszebb karácsonyi ajándékok egyike, melyeket az irodalom s a nyomdai művészet tesz le a nemzet asztalára s melyely családok nejeket és leányait meglephetik. Egyik nagy napilap, mely különben épen nem tartozik sem a költő, sem a kiadó-társulat elfogult barátai közé, ime így ír az új jelenségről: Alig van magyar költő, ki ily pazar fényvel kiállított kötetben jelent meg a magyar olvasó közönség előtt, mint ezuttal Gyulai Pál. Az izlés és elegancia igazi mintaképe ez a kötet. Finom hártypapírról készült külső borítékján szép halványvörös betűkkel díszel a czim, jelezve magának a kötetnek nagy gondtal készült nyomdai kiállítását. A legfinomabb vastag merített papíron új és díszes betűkkel nyomtatva, vagyis inkább rálehelvük a szépen rendezett verssorok. A könyv mindenesetre egyik legszebb terméke a magyar nyomdaiiparnak. A kötetet a költő szép aczélmetszeti képe nyitja meg, mely egy lipceai műintézetben készült. A gyönyörű kötetnek talán egyetlen hibája, hogy kissé nagyon is testes. Bártran két kötetre lehetett volna osztani, hogy kényelmesebben lehessen olvasni, mert az értékes újgyűtemény nemcsak a szemnek való, hanem kívánatos, hogy minél többen olvassák is. Negyedfél évtized gazdag költői tevékenységét találjuk benne koszoruba kötve. Elején egy rég lezajlott világ visszhangja hat el hozzánk, harcias, forradalmi, lelkesítő

hangok, dalok az ifjú szerelemről és a viharzó szabadságról, melyek ma, évtizedek múltán is, a közvetlenség melegeivel hatnak reánk, mert igaz érzések, lelkes gondolatok költői szép alakban fejezvék ki bennök. Itt találjuk a sok közt Gyulai egyik legszebb romanczatát, a „Hadnagy uram”-at is, melynek három rövid verssorában egész történet van megörökítve. Ezután a gyász, a hazafi bánat dalai következnek azokért, kik „Hej hiába haltak meg, hej hiába” szabadságért és hazáért. De lassanként más tárgyakat talál, más hurokat penget, más érzéseket énekel a költő. Lelke magasabb szárnyalást vesz, látköre kibővíti, szatirizálni kezd az embereket és az élet gyarlóságain, rokonlelkű idegen költők verseiből fordít egyet-mást, egy pár kitűnő nép- és gyermekmesét ír, stb., s költeményei nagy tömegének mindegyikét igaz hangulat, emelkedettség, erőteljes, művészi és mégis tiszta töröl metszett magyar nyelv jellemzi. A költemények sora leír a legújabb idők. Az utolsó-nak czime: „Leányfalván”. A szép költemény a nyáron jelent meg a „Budapesti Szemlé”-ben. Van e dugzagad kötetben olyan is, mely eddig egyáltalán kinyomatva nem volt, azt hamarjában nem tudjuk megmondani. Mindenesetre alig néhányra mehet ezek száma. A kötet azonban mégis az újdonság ingeréllent hat, mert az első kiadás hét-nyolcz évvel ezelőtől jelent meg, azóta pedig Gyulai muzsája nem volt terméketlen s az első kiadásban nem található

költemények, melyek eddig csak elsősorva a napilapokban vagy folyóiratokban jelentek meg, magok is kitennének egy külön kötetet. Azt a meglepetést a költő ezuttal sem szerz tiszteletének, hogy sokat emlegetett Romhányi-ját teljesen befejezve adná költeményeinek jelen második kiadásában. Az érdekes költői beszélyből itt is csak az van, a mi már ismeretes; három egész ének s a negyedik ének huszonhárom verszaka, mely után, fájdalom, csak stb. következik. A fényesen kiállított kötet annyi kitűnőt és élvezetést nyújt, hogy megjelenését konstatálni örömmünkre szolgál.

Ára a szép kiállítás kötetnek, melyből a költő arcképét másolatban ezuttal mi is bemutatjuk, füze 4 ft, díszkötésben 5 ft 10 kr.

Részünkről e méltányoló ismertetéshez ezuttal nem akarunk tenni semmit. Gyulai költészetét érdeme szerint méltatni s helyét az irodalom legjellesebbjei közt, mint versköltőt is, kimutatni: a kritika s az irodalomtörténet föladata.

„A „Bp. Hirlap” —6-je nagy lármát üt, hogy Kiss József költeményeiről irt nyilatkozatait hamisan idéztük s ezért „hamisítással”, „erkölcsi éret hijjával” vádol. Súlyos vádak. Lássuk mire alapítja őket —0 ur? — Irva volt: „Arany Jánost senkizet, Arany Jánoshoz senkit; s mi az ő senki-e helyébe Kiss-t csempészszük. Hát ha ő Aranyhoz senkit sem hasonlít, ebbe tán az is benne foglaltatik, hogy Kiss Józsefet nem hasonlítja; s mivel

Aranyak Petőfivel, Vörösmartyval, Shakspeare-rel vagy Miltonnal hasonlításáról szó sem volt a vitában, hanem egyedül Kissel, egészen korrektil járunk el, mikor épen Kissről beszélünk, kiről egyedül szó volt, s kit a senkibe —0 ur is kétségkívül belefoglalt. Hol van itt hamisítás? Még kevésbé lehet arról szó az —6 által subsumált másik esetben. Mi, világosan kijelentve, hogy nem Kiss Józsefre vonatkozólag, újabb kritikánk általános áramlatát megrottuk, hogy annak nem tetszik a természetes, az egyszerű, hanem a bukfenc, a tagfizica, az arcafigura stb. No's? hol van itt hamisítás? hiszen nem is idéztünk semmit, tehát nem is idézhettünk hamisan. Ha —6, ki (igen jó okokból) mint kritikus is az általunk megrótt irányt képviseli, fölajdul, taláva érezvén magát: azt értjük; de hogy ezért erkölcsi momentum, s isten tudja mi hiányával vádoljon, az bosszantó volna, ha nem volna oly neveléses. S ezzel, részünkről, a Kiss József-vitát —6 ural befeszítjük.

A népszínházban e hó 16-án új népszínművet adtak elő Györry Vilmostól, ki két év előtt már ugyane színházban a „Nótás Kata” népszínművel lépett a színműtörök közé. Új népszínműve „A öregbérés”, értvén e czim alatt Kovács Péter bíró gazdaságában a főfő előmozdítót, Bálintot, ki szokás szerint bele szeret a gazdúrban lányába. Átalában több e műben a színpadi szokás, mint az igazi élet s egybegyűjtötte a szerző a népszínművek oly szokásait is, melyek már mulófélben vannak a színpadon. Még a statárium fölhasználása is megvan. A darabban nehezen történik akármí s a szerző csak az intrikus segéjegyztőt engedi cselekedni, míg a jók mihelyt tenni akarnak valamit, rájuk szól a templom orgonája, harangja, vagy a betlehemesek kenetes mondókája. A beszélgetések, a szereplők jövemenése tölti be a három felvonást. A kevés eszelekvény az, hogy a vagyonos bíró lányát nemcsak az öregbérés szereti, hanem a segéjegyztő is, a ki azonban, mihelyt megtudja, hogy a lányánál már elkészett, Bálint bérés akarja elpusztítani. Legelőször is buzát csempész Bálint anyjának a kamrájába, s abból az látszik, hogy Bálint lopja a gazdáját, tehát el is kergetik. De azért a lány mégis csak szereti. Most tehát a jegyző a bíró tanyáját akarja följugyítani és Bálntra fogni, a kit, ha mint gyujtogatót elfognának, majd gondoskodnék róla a vármegye, mely a statáriumot kihirdette. De ezt a tervét kihallgatják, s végre kiderül gonoszága és Bálint ártatlansága. Ez a eszelekvény csak gyöngén függ össze, szakadozott s nincs úgy szerkesztve, hogy érdekelne. Az alakok sokkal jobbák s a nyelvezet elárulja a jólélesi író. A darabnak nem volt számot tevő hatása. A dalok csaknem mind *Blaháne* ajkára vannak írva, a ki jókedvvel és szeretetremélton adta elő. Szertirnyay Elemér írta e dalokat, s köztük néhány igen csinos. Az előadás jobb is lehetett volna, mint a bemutatott este volt.

A nemzeti színházban egy francia vizigjátékot adtak először a mult héten „Kéjtutás” czim alatt, írta Gondinet, fordította Huszár Imre. Bohózatos színmű, sok mulatságos helyzettel, sok szabad szóval, minden nagyobb bees nélkül, melynek inkább a népszínházban volna helye. A darab hőse Szuzor ur, kinek egy kaland miatt a rendőrséggel meggyűlt a baja, két hétre elítélik s mikor fogásába indul, azt mondja otthon, hogy kéjtutásra megy. E „kéjtutás” alatt sok zür-zavar történik. A főszerep Újváznak nagyon illik; kivüle még Nádai és Molnár néznek részt magoknak az előadás javából.

A budai várszínházban a nemzeti színház tagjai e hó 20-án a bécsi szerencsétlenül járt családok javára rendeztek előadást, Csiky „Czifra nyomorság” színművével, melyre nagy közönség gyűlt össze.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia e hó 19-én tartotta ez évben utolsó ülését, mely nagyérdékű előterjesztésekben bővelkedett.

Legelőször Zichy Antal tett jelentést gr. Széchenyi István irodalmi hagyatékairól. Ezt tudvalevőleg gr. Széchenyi Béla bocsátotta az akadémia rendelkezésére, s a csomagokat Zichy átkutatván, most röviden elmondta, hogy mik vannak azokban. Az 1815-ik évtől egész a döblingi szomorú napokig terjednek ez iratok és levelek.

Egy két selyembe takart diszlap tartalmazza a lánchíd építésének megpendítését, 1832. február 10-diki kelettel, Széchenyi István, Károlyi György, Andrásy György, Wesselényi Miklós s mások sajátkezü aláírásával. Sok mérnöki, visszahatózói, hidépítési terv és rajz is foglaltatik a csomagokban. Érdekes a Széchenyi katonai pályájára vonatkozó iratok közt az 1825. okt. 15-én kész „Konduite-

Liste», mely elmondja, hogy Széchenyi 16 évig, 5 hónapig és 16 napig szolgált, az ellenség előtt: rendkívül bátor, jó gazda, nem kártyás, nem iszákos, sem adósságsinálól, sem veszekedő; kedélye: vidám; tehetségei: igen nagyk; magaviselete a polgárság iránt: szerény és igen udvarias. Végül az a megjegyzés áll, hogy nagyon érdemes az előléptetésre. Tudvalevőleg kapitányságnál többre még sem vihette. »Megbecsülő levelek« fölrással külön csomagban vannak a levelek, melyekben polgártársai különböző alkalmakkal üdvözölték. A Döblingből írt levelek közt, melyeket többnyire mostoha fiának, gróf Zichy Géznak díktált, van egy levél a fiatal gróftól, ki egy könyvének azt írja: »Atyám aránylag keveset olvas és csak azért járat minden magyar betűt, mikép ő is, habár csak egy kisit, elmozdítja homi irósküldelmét.« Egy másik levélben gondoskodik közszólásra tett adományai pontos kifzetéséről. Gróf Károlyi György személyében bizva, adakozik a nemzeti színházra, de még az útiratban is kiköti feltétlül, hogy a nemzeti színház a szónak teljes értelmében magyar maradjon és ne oldson »véletlenül« vagy valami más módon idegen színt. Kiváló érdekűek a b. Wesselényi Miklós, Zsedényi Ede által Széchenyire intézett levelek, ugyszint a két volt kancellár: gróf Apponyi és báró Jósika örvendő levelei, mikor Széchenyi az első felelős miniszteriumban a közlekedésgygyi tárczát elvállalta.

Ez érdekes hagyatékot Zichy csak vázlatosan ismertette, tájékoztál. Az egészet most ama bizottságnak adták át, mely Széchenyi iratainak rendezésével foglalkozik.

Fraknoi Vilmos főtisztárnak sok érdekes előterjeszteni valója volt. Először is bejelentette néhai Lukács Móricz végrendeletét, mely 20,000 frtot hagyott az akadémiának oly feltétellel, hogy kar-mattjai évenként valamely tudományos kérdésre tüzessenek ki, s az alapítvány az elhunyt neje nevét, »Lukács Krisztina alapítvány« viselje. Aztán jelentette, hogy az akadémia termék díszítésére alakított bizottság megkezdte működését. A terem díszítésére már 1874-ig 14,630 frt gyült össze, ezenkívül több ajánlat is történt, mely befizetését most kémi fogják. A bizottság Munkácsitól, Lietzenmayer Sándortól, Benzur Gyulától s még több festőktől ígéretet kapott, hogy a terem számára festményeket készítsenek. Ezek irodalomtörténeti tárgyak lesznek. Ezután bemutatta az akadémia egyes osztályainak előterjesztését az évi munkásságukról, s azon összegekről, melyekre a jövő évben szükségök lesz. Az osztályok 76,000 frtot kérnek. Ily nagy összeggel gyámolítja az akadémia a magyar tudományosság fejlődését csupán az osztályok munkálkodása alapján. Ez összegbe nincsenek beleszámítva a sok-sok ezerre menő pályadíjak és jutalmak. A harmadik osztály (természettudomány és matematikai) megkezdi Bólyai Farkas néhai marosvásárhelyi tanár matematikai munkáinak kiadását is, mert a francziák és németek előtt is nagytekintélyű tudósnak művei után oly nagy az érdeklődés külföldön, hogy ha az akadémia ki nem adja, a külföldön rendeznek belőle kiadást. A Maros-Vásárhelytől 1832—33-ban megjelent »Tentamen« egy-egy példányáért 80—100 márkát is fizetnek. Végül a december 31-én lejárt pályázatok olvasta föl s a beérkezett könyvek közt bemutatta Gyulai Pál összes költeményeit is.

A Kislaludytársaság nagy hallgatóság előtt tartotta e hó 21-én havi ülését. A titkár legelőször is azt jelentette, hogy Tárkányi Béla apátkanonok 200 frttal az alapítók közé lépett, annak emlékére, hogy épen most 40 éve a társulattól nyerte irodalmi működése az első méltánylatot. Danielik János püspök Egerből 100, ötv. Stroka Boldizsárné szül. Edvi Illés Matild szintén 100 frttal léptek az alapítók közé.

Az első fololvását **Abrányi Kornél** tartotta. »Tristan és Isolde« című vigjátékából mutatván be az első folvoást. A tárgy abból az időből szól, mikor Napoleon Elba szigetére viszik, s hőse egy elbizakodott francia diplomata. Az egész rimes jambusokban van írva, s a fololvást rész élénk hatást kellett. Utána Györy Vilmos olvasta föl »Nem állitunk fel több karácsonyfát« című rajzát. Az van ebben leírva, az életből vett vonásokkal, hogy egy szegény hivatalnok, kinek sok a gyerkeje, nem akar karácsonyi ajándékokat venni, mert sokba kerül. Az anyával együtt föl akarják világosítani a gyerekeket, hogy a karácsonyfát nem a Jézuska hozza, hanem a kereskedésből vásárolják, de ezt a fölvilágosítást se az apa, se anyja nem tudják megtenni, s a dolog vége az, hogy mégis csak állitanak karácsonyfát. A csinos rajznak mély hatása volt.

Szász Károly volt az utolsó fololvás. A keleti népek irodalma szorgalmas ismertetőjének **Ervidi Bélának** fordításában a »Sah-Náme« egy részletét mutatta be. A perzsa irodalom e világírú nagy műve 120,000 sorból áll, s Erdőri már régen fáradozik, hogy az egész művet átültesse irodalmunkba. Most a »Zohák történetéből« hallottunk részletet. Kiváncsinos, hogy Erdőri az egész munkát bevégezze. — Még zárt ülés fejezte be a nyilvános ülést, melyen megállapították, hogy az üresedésben levő helyekre négy rendezés és két levelező tagra fognak ajánlások történi; a tagválasztó ülés febr. 1-én, az ünnepélyes közlés pedig 5-én lesz.

A természettudományi társulat e hó 2-iki ülésén dr. Szabó Ferencz értekezett a virágok fejlődéséről, ismertette a növényfejlődés legújabb elméleteit. Dr. **Rózsahegy Aladár** a Pasteur-féle oltások alkalmából a lépfenéről és annak teoriáiról szót vázolt a Budapest és Kapuvárt végzett kísérletek elrendezését, a használt anyagokat és műszereket, valamint az oltási eljárást, aztán a végereedményt táblázaton mutatta be. Az oltó anyag a betegséget okozó gombát szelidített alakban tartalmazta. A beoltatlan juhoknál 34 százalék, a beoltottaknál 14 százalék az elhullás. A teljesen beoltott juhok közt is fordultak elő megbetegedések, és a be nem oltott állatokon észlelt tünetek után még nincs bebizonyítva, hogy az oltás védő befolyása a természetes lépfena ragály ellen is hatna. Félt, hogy a beoltott állatok teje és húsja az embert ragályozza és az oltás által óriási mennyiségben szétszórót gombák visszanyerik teljes fertőző képességüket, és az embert szintén megbetegítik. Dr. **Rózsahegy** szerint a Pasteur-féle védőoltás nem ajánlíható arra, hogy az állathatalom védelme alatt terjesztessék, sőt megtiltandó, hogy magányosok felügyelet nélkül oltásokat végezhesenek. Végül dr. **Török Aurél** bemutatta az algiri (roknini) dolmenak temetkezési helyek legújabb kőkorszaki leleteit.

A földrajzi társulat decz. 15-iki ülésén **Hunfalvy Pál** értekezett az emberfajta és nemzetiség fogalmairól, helytelenek nyilvánítva György Aladár ama fejtegetését, hogy az erdélyi szászok nem németek, mert őseik Hollandból származtak. A nyelv, szokás és érzület teszi a nemzetiséget, s ez az erdélyi szászoknál német. A baj az, hogy ők nem érik meg német nemzetiségök meghagyásával, hanem külön politikai nemzet akarnak lenni, s elfeledik, hogy magyar államban más politikai nemzet nem lehet, mint magyar.

Az osztrák földrajzi társaság e hó 22-én ünnepelte meg alapításának huszonötödik évfordulóját, külföldi tudományos egyesületek küldötteinek részvevése mellett. A magyar tud. akadémiát **Hunfalvy János** képviselte; a földrajzi társaságot **Vámbergy Berecz Antal**; jelen volt **Gersey Mihály**, a magyar posták főigazgatója, gr. **Széchenyi Béla**, **Déchy Mór**, az ismert utazó. Az ünnepélyt a **trónörökös** is megnyitotta beszédben, s megemlékezett Miksa mexikói császárrol, a társulat első védnökéről; végül kívánta, hogy a társulat virágozzék és gyarapodjék, hogy a tudományt sikerrel szolgálhassa. Ezután Hochstädter udvari tanácsos tartotta az ünnepi beszédet. Ülész végén a trónörökös a magyar földrajzi társulat küldöttségéhez lépett s kérdézkösdöjt a társaság tevékenységéről. Este nagy lakoma volt.

A magyar írók segélyegylete ez évben 47 segélyre szorultak, kik közt özvegyek és árvaik is vannak, 9260 frtot adott. Az igazgató bizottság jövő évre 51-re emelte a segélyezendők számát 9820 forintra.

Az orsz. erdőészeti egyesület e hó 18-án tartotta évi közgyűlést Tisza Lajos elnöke alatt.

az egyesület, mely sikeresen működött közre az erdőtervény végrehajtásánál s pályadíjai lendületet adott a szakirodalomnak, anyagilag is örvendősen gyarapodott. Vagyona három év alatt 50,000 frttal többlet növekedett, most már 140,517 frt, s míg 1878-ban 434 alapító és 401 rendes tagja volt, most van 634 alapító és 481 rendes tag; bevétele a folyó évben 18,715 frt volt, kiadása 12,912 frt, jövő évre pedig 12,500 frt bevétel és 12,070 frt kiadás van előírva. Elnökké ismét **Tisza Lajost** választották meg, alelnökké **Beó Albert** országos főerdő-mestert, második alelnökké gróf **Bánffy Bélát**; a választmány tagjai nagyrészt a régiék maradtak, báró Kemény Gábor földmívelési minisztert pedig tiszteletbeli taggá választották. Végül megbízta a gyűlés az igazgatóságot, tegyen lépéseket a közoktatásügyi minisztárnál, hogy a közszégi falkoklakban ne csak gyümölcsfákat tenyészessenek; hanem más

fákat is, hogy innen aztán az elpusztított közszégi erdeket fölújthassák.

MI UJSÁG?

Mai számunkkal veszik olvasóink a **VASÁRNAPI UJSÁG** 1881. évi folyamának tartalomjegyzékét. — Mellékletünk a **VILÁGKRÓNIKA** tartalomjegyzéke az újévi első számmal fog szétküldetni.

Mai számunk utolsó levén ez évben, azon t. olvasókat, kiknek előfizetése decemberben lejár, az előfizetés mielőbbi megújítására kérjük föl, nehogy a lap küldésében fennakadás és zavar álljon be.

A királyné és Mária Valeria főhercegné e hó 21-én távoztak el Gödöllőről Bécsbe. A királyné a jövő hóban Angliába utazik, hová január 17-ikére várják s márczius végeig marad ott.

A bécsi színházegész áldozatairól közreétezt névjegyzék mindennap változik, nemcsak az által, hogy az ott elveszettekül följegyeztek közül többen jelentkeznek, hanem az által is, hogy többen oda veszte olyanok, kinek neve hiányzik a sorozatból. Így találtak a romok közt egy szerb tiszt kardot, pedig ilyen elveszte nem volt bejelentve. A szomorú listában még mindig 570 név van följegyezve. A nézőtér maig sincs teljesen átkutatva. A decz. 22-ike óta talált halottakat már nem szentelik be ünnepélyesen, hanem egész csendben takarítják el. Bécsben elterjedt hírek szerint 5 felsége a színház telkét megvette s oda ajándékozta a városnak. A könyöradományok már felül vannak a 800,000 frton, s a német császár is 15,000 márkát ajándékozott. A katasztrófa óta Bécs nagyon szomorú napokat él s még az ünnepek sem tudták meghozni a szokott élénkséget. A nyilvános helyeken, üzletekben, boltokban alig van élet. Legjobban érzik a katasztrófa súlyát a színházak, melyeket most alig látogatnak, ugy hogy a színházgatók e hó 22-én küldöttséggel járuak 5 felsége elé, kérve a színházak segélyzését, mert különben be kell azokat zárni, s akkor sok család elveszti keresetét. Ő felsége a küldöttségnek azt válaszolta: »Az iszonyu katasztrófa melyen megváltott. Belátom, hogy nagy kalamitás volna Bécsre nézve, ha a magán-színházakat be kellene zárni. Mindent fontolóra fogok venni, hogy az igazgatókat oltalomban és ha lehetséges, segélyben is részesítem.« Végül az uralkodó ama reményét fejezte ki, hogy a színházgatók mindent el fognak követni, a mi a biztonságra szükséges vialik, hogy a közönség megnyugtatta melhessen a színházba. — A színházgatók ezután a miniszterelnökökhöz, majd pedig a polgármesterhez mentek.

A „Honvéd tábor«, **Greguss Imréné** a műcsarnokban kiállított festményét, a budapesti városiak előcsarnoka számára akarják megvásárolni, 1800 frttért.

Bertha Sándor, Párisban élő zongoraművész és zeneköltő hazánkfia e hó 6-án tartotta esküvőjét özv. Masse asszonyval. A néz nép közt jelen voltak az osztrák-magyar követség tagjai csaknem teljes számmal, Zichy, Károlyi és Aldringen grófok, számos képviselő, az írók és művészek soraiból sokan és a párisi magyar egyesület számos tagja. A párisi magyar egyesület részéről Eröss ur gyönyörű bokrétát nyújtott át Bertha Sándornak, kinek oly nagy érdemei vannak az egyesület körül. A nász-lakomán gr. Beust nagykövet köszöntötte föl az új párt, Crépet k. a. egy dalt énekelt gróf Beustól, Lemoyne francia költő pedig saját verseiből szavalt.

A legnagyobb könyv, mely a könyvkiváltáson lesz látható, bizonyára az, melyet Zalka János győri püspök küldött, s melynek czime »Antiponale«, körülbelül egy láb vastag s egy méter magas és széles, sulya épen száz kilo. A könyv-óriás kötése is érdekes és díszes.

A burmai király, kiről eddig oly sok kegyetlen tettet jegyeztek föl, a kivéledés iránt is tanúsít fogékonyságot. Közelebb Mandalayban a római Sz. Péter templom mintájára akar imaházat építeni s e czézből egész sereg olasz építész hozatott.

— Mai számunk egy részéhez mellékelve veszik olvasóink a Kolozsvártt megjelenő »Magyar

Polgár» című politikai és közgazdasági napilap előfizetési fölhívását, a melyre im itt fölhívjuk az olvasók figyelmét.

—x.— A téli időszak. A hol betegek szint-egy, mint egészségesek a szobához vannak kötve, ott a **Bittnere-féle fenytőboz-szesz** szükséges czikkel képez. Szétporlasztva pompás erdei illatot hoz a szobába, azon tartalmánál fogva terjeszti meg tisztítja a levegőt s így megvédi a ragályozó betegségektől. Balzsamos fenyőaktrézsei miatt a **Bittnere-féle fenytőboz** szesz elismert gyógyszer a légzési szervek és idegrendszer betegségeiben. A beszerzési források mai számunk hirdetésrovatában vannak föl-sorolva.

Előfizetési fölhívás

„Vasárnapi Ujság« és „Politikai Ujdonságok« 1882. évi folyamára.

A »Vasárnapi Ujság« és társalaja a »Politikai Ujdonságok« a legrégibb hetilapja a magyar közönségnek. Hitünk szerint az szerencséséjé annak közönsöni, mert feladatában : az események elbeszélő és rajzolatol föltüntetéseének elérhető gyorságában nem engedi magát megelőzteni. Bármily időt ér-dőt, pedig ilyen elveszte nem volt bejelentve. A szomorú listában még mindig 570 név van följegyezve. A nézőtér maig sincs teljesen átkutatva. A decz. 22-ike óta talált halottakat már nem szentelik be ünnepélyesen, hanem egész csendben takarítják el. Bécsben elterjedt hírek szerint 5 felsége a színház telkét megvette s oda ajándékozta a városnak. A könyöradományok már felül vannak a 800,000 frton, s a német császár is 15,000 márkát ajándékozott. A katasztrófa óta Bécs nagyon szomorú napokat él s még az ünnepek sem tudták meghozni a szokott élénkséget. A nyilvános helyeken, üzletekben, boltokban alig van élet. Legjobban érzik a katasztrófa súlyát a színházak, melyeket most alig látogatnak, ugy hogy a színházgatók e hó 22-én küldöttséggel járuak 5 felsége elé, kérve a színházak segélyzését, mert különben be kell azokat zárni, s akkor sok család elveszti keresetét. Ő felsége a küldöttségnek azt válaszolta: »Az iszonyu katasztrófa melyen megváltott. Belátom, hogy nagy kalamitás volna Bécsre nézve, ha a magán-színházakat be kellene zárni. Mindent fontolóra fogok venni, hogy az igazgatókat oltalomban és ha lehetséges, segélyben is részesítem.« Végül az uralkodó ama reményét fejezte ki, hogy a színházgatók mindent el fognak követni, a mi a biztonságra szükséges vialik, hogy a közönség megnyugtatta melhessen a színházba. — A színházgatók ezután a miniszterelnökökhöz, majd pedig a polgármesterhez mentek.

Programunkat ismeri a közönség: hű tükre lenni a közéletnek, igaz tolmácsa a haza és közvéleménynek, képe a nemzeti haladásnak. E czéla, lapunk irodalmi és művészi tartalmának összeállításában legjelesebb íróink és művészeink közreműködése biztosítva van.

A Vasárnapi Ujság a legérdekesebb tárgyra, eseményekre és személyekre irányozza a közfigyelmét. E szempontból a hazai és külföldi nevezetesebb emberek arcképeit élet-szerű rajzokkal kíséri; költeményekben és elbeszélésben a szépirodalmi bees mellett az erkölcsi tartalmat és nemzeti irányt is keresi; képeiben, képmagyarzataiban, történelmi, népmívelt, természettudományi, társadalmi s a tudomány népszerűsítésére, viemányainak nagy körben elterjesztésére szánt czikkében állandóan ugyszint megértani az egyszerű természetességgel és józansággal, való hűség és erkölcsi megbizhatóság ama fokát, mely e lapot állandó családi lappá, valódi házi barátá tette oly sok magyar tűzhy körében. A vidám hang, tréfa és elevenség nincs területéről kizárva, de a sikamlós kétértelmezésekkel való kedveskedést másoknál engedi. **Tárczaczkikei** s próbák **tyrczaczkikei** közleményeit, valamint a heti események közléseire szánt (irodalmi, egyleti, egyházi és iskolai, színházi és művészet, hír- és vegyes) rovatai is ugyanezen szempont szerint vannak összeállítva, s ezekből, minden fontosabb mozzanatról biztos és más magyarázatra nem szoruló értesülést vehetnek olvasói.

A Vasárnapi Ujság társalaja a **Politikai Ujdonságok** teljesen független politikai hírlap, melynek irányát nem befolyásolják sem pártok, sem érdekeszönetek, sem egyesek személyes érdekei, melyet a pártalan igazság és meggyőződés kimondásában nem gátolnak semminemű elkötelezettségek és magán tekin-tetek; melyet, mint az események ismeretében hű- és részrehajlatlan kutforrását s a pártcsvedely tuldsai által annyiszor megszavart közvélemény utbagázóját, valódi szükségnek ismert el évről évre folyvíást növekedő olvasó közönsége. Hivatását a szerkesztőség legjobb meggyőződésének sugallata szerint, s kiváló írók közreműködésével igyekszik teljesíteni. E politikai közlőny a hét eseményeit kellő magyarázattal ellátott gondos, hű összeállításban tárja az olvasó elé s a közönség együtt találja benne mindazt, a mi a napilapokban **elsősorban** jelen meg, ugy hogy e lap, kivált vidéken, hol a hiányos postajárás a napi értesülést különben is megnehezíti, a **napilapokat is lehetőséig pótolja.**

A Politikai Ujdonságok terjedelmét újabbban »Magyar Gázda« címmel két-hetenként megjelenő képes gazdasági melléklettel bővítettük. ■

A »Világkrónika« képes heti közlöny egy év óta szintén bővített terjedelemben jelen meg, hogy állandóan nagyobb elbeszéléseket és regényeket is nyújthasson olvasóinak, képeikkel illusztrálva. Így a mult év egész folyamán keresztül közölte Verne Gyula a kitanító francia író, »Jangada, nyolcszáz mértföld az Amazonon« című érdekesítő regényét, minden számban egy-egy képpel. Egy-egy ily illusztrált nagyobb regény külön kötetben vagy elszerezhető meg anyniért, a mennyi e képes heti közlönyünk egész évi előfizetés ára (két frt). A **Világkrónika** ezenfelöl, mint hetilapjunk közleményeinek kiegészítője, a hazai és külföldi átalánosabb érdekl eseményeket, az azokban kiválóan szereplő személyiségeiket népszerű nyelven írt magyarázatokkal kísért képek-

ben mutatja be; közlő tájékoztató cikkeket, ut-rajzokat, nép- és tájismertetőket, szemléltető je-lentéseket a hazai és külföldi közérdekl mozzanatok-ról, találmányokról, fölfedezésekről, ugy szintén mu-lattató próbák közleményeket, közhasznu tudnivalókat stb.

Fölvétre:

A Vasárnapi Ujság frt 4.—
 A Vasárnapi Ujság a »Világkrónika«-val együtt 5.—
 A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok 6.—
 A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a »Világ-krónika«-val együtt 7.—

Egész évre:

A Vasárnapi Ujság frt 8.—
 A Vasárnapi Ujság a »Világkrónika«-val együtt 10.—
 A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok 12.—
 A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a »Világ-krónika«-val együtt 14.—

T. előfizetőinket fölkerjük, hogy sziveskedjenek az elő-fizetés megújításánál, vagy a »Világkrónika« megrendelésénél **criminálisan** egy példányt a posta-utalványra ragasztva beküldeni, s minden reklámziót és egyéb a szétküldésre vonatkozó közleményeket a kiadó-hivatalhoz küldeni.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-hivatala (Budapest, egyetem-utca 4. sz. a.)

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napok alatt: **DEMJANOVICZ IRAN**, Ungmege főorvosa, ki számos magyar dalt is írt, 40 éves korában, Ungvártt. — **WIELAND ANDRÁS**, Wieland Arthur országgyűlési képviselő édes atya, 75 éves korában, Márkusfalván. — **CSANALOSY GYÖRGY**, a nagybányai ref. egyházmegeye szám-os éven át volt esperese, a nagybányai egyház volt lelkipásztorja, s legutóbb nagypaládi lelkész, N.-Paládon. — **INCZE JÁNOS**, kath. plébános, 38 éves korában, M.-Lengyelen. — **MELICHER NEP. JÁNOS**, a sze-gedi alsóvárosi szerzetesrend agg tagja és adminisz-trátora, kilencvenhárom éves korában, Szabadkán, hova az árvíz óta mint nyugalmazott áttétezt. — **CSERNAK JÁNOS**, polgári iskolai tanító Szegeden, 31 éves korában. — **RÁCZ ALAJOS**, az Esterházy féle urodomal nyugalmazott ispánja, 66 éves korában, Alsó-Lendván. — **FERENCZI ALAJOS**, a győri szintár-sulat tagja, hosszas szenvedés után, 28 éves korá-ban. — **BÁRO HAYMERLE ÖRNYAG**, a csak nemrégiben elhunyt külügyminiszter fivére, Bécsben. — **VOITZ JÓZSEF**, kereskedő, városi és megyei bizottsági tag, volt honvéd, Kolozsvártt.

ÖZV. CSIKY JÁNOSNÉ, Csiky Gergely jeles dráma-írónk édesanyja, köztiszteletben álló nő, kinek ha-lála mély részvétet keltett, Aradon. — **ÖZV. FALK JÓZSEFNÉ**, szület. Breisch Borbála, Falk Miksa képvisele-
 nek s a »P. Lloyd« szerkesztőjének édes anyja, 74 éves korában, Bécsben. — **DR. NEUHOFFER JÁNOSNÉ**, szül. Rósa Liza, az ismeretes fővárosi ügy-véd neje. — **PÉRET DE BILAIN ERZSEBET**, szül. Cseko-nits urnó, Elemérben. — **SYOSS KÁLMÁNNÉ**, szül. Fa-zekas Ilona, 42 éves korában, Egerben. — **ÖZVEGY LOBKOVICZ-POPPELL GYULÁNÉ**, szül. Muszenics Borbála, 42 éves korában, ugyanott. — **KOVÁCS JÁNOSNÉ**, szül. Hodossy Berta, 27 éves korában, Alsó-Lend-ván. — **ÖZV. DELAURY AGUSZTA**, budapesti háztulaj-donosnő, 72 éves korában. — **KAROLYI JÁNOSNÉ**, a volt képviselő neje, Rimaszombatan. — **FORSTER ANNA** k. a., 60 éves korában, Duna-Földváron. — **ERCSÉY IRMA**, özv. Erösey Imréné 21 éves szép leánya, N.-Váradon. — **RETHY BELANÉ**, szül. Földes Etelka, 18 éves korában, Patán. — **ÖZV. BIRRANE**, szül. Bakajovich Zsófia, 73 éves korában, Zsombolyán. — **ÖZV. KALLAY IMRÉNÉ**, szül. Pintér Erzsébet, 67 éves korában, Debreczenben. — **CZEKAN KELE-MENNÉ**, az aradi katonai törzsorvos neje, 40 éves ko-rában, szintén Aradon: **MIRAJOVICH OJGA**, 18 éves korában.

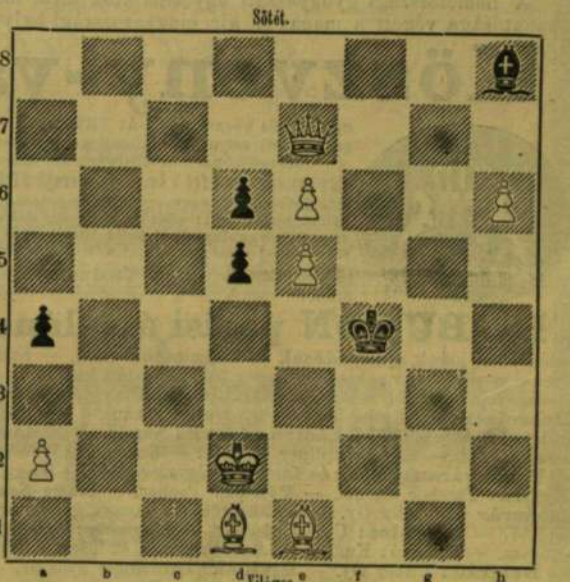
SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

A visszhang (Heine). A fordítás elég csinos; de a költemény nem tartozik Heine legszebbjei közé (csupa sentimentális) s már három-négy fordításban is megvan magyarul, — melyek szintén elég csinosak — így köz-lése alig volna indokolt.
Tari Ferke. Olvassuk, de nem értjük. Mitől gyult ki a ház? véletlenül-e? de véletlennek nincs helye a balladában. Mitől hervadt s halt meg a fiatal asszony? a tüz miatti jeidtségől, vagy bánatában, hogy férjét nem szerette? de ennek előbb semmi nyoma, semmi oka. Így balladát írni nem lehet.
Csermelyi Sándor. Ön e név alatt kívánja a vá-laszt s azt írja, e név alatt jelleme meg versei vidéki lapokban. De e név egy régebbi, most már hallgató költőnk tulajdon neve, s ilyet állomásul használni nem kellene. A versek különben lapunk mértékét nem ütík meg.
München. P. Gy. Közönségetl vettük.
Nem-York. Farkas S. L. az előfizetés gyanánt küldött amerikai váltót átadunk kiadóhivatalunknak. A K.-ban internáltak névsorát akkori történeti művekben meg lehet találni.
Tripolia. Dr. Kincses. Mindkét lapunk postai díja Tripolisba félérre 1 frt 80 krba kerül.
Vésd meg. Ez sem üti meg a mértékét. Hossza-

A gyermek. Egy próza erkölcsi mondatnak itt-ott elég költői parafrazisa. Ha némely gyarló sorok nem gátolnák, közölhető is volna.
Béla és Rózi. Szegény Béla és szegény Rózi! hogy kell nekik ily rémletes hosszú verset végig kin-lődniük!
Uj szerelem új dala! Az I. szám refraine egy ismeretes verser emlékeztet. Egy ismert költőnk írta a hegédúrlól: »Négy kis húrbán essint érzés Nem is tudom hogy fér meg!« A többi részint közönséges, ut-széli gondolatoeszkák, részint ily össze nem illő képek mint pl. ez is: »sivár lellem szorgos méhe«, »sivár lélek s szorgos méhe — hogy quadrál ez?«
Karácsony ünnepére. Ennek ez, vagy elbeszélés? Énekek nagyon lapsos, elbeszélések nagyon kenetes. Igaz, hogy a református énekes könyvben is vannak ilyen »elbeszélő énekek«, de ott sem jók.
Kritikán alul. Újév. (Itt az újév...). Vándor költő. — Meleg szobában.

SAKKJÁTÉK.

1161-ik számú feladvány. Berger Jánostól.

Világos indul s a negyedik lépésre mattot mond.

Az 1146. sz. feladvány megfejtése.

Gottschall H.-tól.		
Megfejtés.		
Világos.	Szár.	Világos.
1. Ka7-a6	...	Kc5-d4: (a)
2. Ve2-e4	...	Kd4-c5
3. Ve4-c4	...	d5-c4:
4. d3-d4 matt.	...	

Selyemkelmék, méterje frt 1.05 o. é.

(közvetlenül áruküldözök nélkül)

nehézebb minőségűek, mint az előbbieket, általam viteldj- és vámentesen küldetnek Ausztria-Magyarország területén a házhoz. Csikos és kockás alappal bírnak, s kiválóan alkalmasak látogatási, sőt, és úti ruhákra. Egyes ruhákra adok, és minták pósta fordultával rendelkezésre állanak. Leveldj a Schweizba: 20 fillér = 10 kr. o. é.

Hibásan írott címeket és nem kellően bérmentesített leveleket tekintet nélkül kell hagynom.

Zürich. Henneberg G., selyem-gyári raktára.

355

A németországi gyógyászati újtársulatok által megvizsgált, és kitűnő alkalmazhatósága végett a magas cs. kir. magyarországi helytartóság által engedélyezett

Köszvény-vászon

Dr. BURON párisi általános sebtapasza mindenféle sebek, genyvedések és daganatok ellen. — Egy köcsög ára a használati mód-szerrel együtt 70 kr. Kisebb köcsög 35 kr. Postán küldve 10 kral több. Valódi minőségben Budapestben egyedül csak **TÖRÖK JÓZSEF** ur gyógyszerárban, király-utca 12. sz. — **Debreczenben**, Rothschnek ur gyógyszerárban. — **Szombathelyen**: Pillich Ferenc ur gyógyszerárban. — **Mohácsban**: Jevencs Károly. — **Kolozsvárt**: Wolf és Hintz gyógyszerár-szereséknél. — **Eger**: Köllner gyógyszer. — **Szegeden**: Weigler György és Kovács gyógyszer. — **Temesváron**: Jahner és Terezy gyógyszerészek. — **Nagyváradon**: Molnár gyógyszer. — **Nyitra**: Tombor Kornél. — **Pécsen**: Pachér. — **Nagy-Szeben**: Schneider. — **Székesfehérvár**: Dieballa Gy. — **Gyöngyösin**: Vozary gyógyszerész. — **Szigetváron**: Ehrenfeld W. — **Miskolc**: Ujházi gyógyszer. — **Poszony**: Schöffler gyógyszer. — **Kassán**: Echow gyógyszer. — **Brassó**: Kugler. — **Arad**: Tones és Társ. — **Oravica**: Knoblauch gyógyszer. — **Belgrád**: Dülber Gy. — **Ujvidék**: Grossinger gyógyszer. — **Zágráb**: Mitlbach gyógyszer. — **Versetten**: Bienenh gyógyszer.

Dr. Pattison
köszvény-gyapotja
azonnal enyhíti és gyorsan gyógyítja a 6076
köszvény és csúsz minden nemét, ugyanint: arcz-, mell-, nyak- és fogfájásokat, fej-, kéz- és térd-köszvényt, tazezagatásokat, hát- és ágyékfájásokat.
70 krajczáros néma, és 40 krajczáros fül- és szemcímében Budapest Török József gyógyszerárban a szent lélekhez, király-utca 12., és Gerhardt A. gyógyszerárak. — a fekete kutyához, rózsá-tér 5. — a radon Bakon A. szent-u. 1.; Nagyváradon Nyír Gy. gyógyszer. — a magyar koronához. Poszonyban Pieztor Bódog, gyógyszer. — a vörös rákhoz, 170 Mihály-k. Temesváron Jahner C. gyógyszer. — a magyar királyhoz.

Butor-eladás.
Több száz szobára való, szilárdan készült butor legjutányosabban kapható
Steinbach Sándornál,
Ferenc József-tér 6. sz. az Európa szálloda átellenében.
Arjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

Már január 14-én
Lesz a 3%-os 1881-iki 100 arany frankos fejedelmi
SZERB SORSJEGYEK
harmadik húzása.

Mindenkori főnyeremény franc 100.000 aranyban
Legkisebb nyeremény 100 franc aranyban.
A nyeremények és kamatok Bécsben, Budapestben, a vidéki főbb városokban, Belgrádon s a legtöbb európai fővárosban minden levonás nélkül kifizetnek.
Eredeti sorsjegyek készpénz fizetésére 46 frtjával, a 60 kr. szelvény-kamatért.

Vételi jegyek
fizetendők 14 havi részletben a 3 frtjával s 4 frt hátralékért.
A vevő csupán 3 frt lefizetése után már az azonnal és kizárólagos jogot megszerzi a játszásra.

A 3%-os fejedelmi szerb sorsjegyek november 12-én történt 1-ső húzásán a 100.000, 10.000 és 4000 arany frankos főnyereményeket a váltóirodánkban eladott sorsjegyek nyerték s általunk azonnal leszámítottattak.

Csak **BÉCS** A „MERCUR“ Ch. COHN, Wollzeile 10 és 13. Wollzeile 10 és 13. kiadó-hivatalának váltóirodája.

Előfizetési fölhívás
„GYAKORLATI MEZŐGAZDA“
ezimii gazdasági hetilap 1882. vagyis XI. évfolyamára.
Szerkeszti **Sporzon Pál,** tanár a m.-óvári gazd. akadémiánál.
Ezen tíz év óta fennálló, gyakorlati irányú lap korszerű és tanulságos közleményeket hoz a földművelés, állattenyésztés, méhészet, kertészet, szőlőművelés, borászat, háziipar és természettudományok köréből: képezvén valódi házi kinstárt mindenrendű gazda és gazdaság-kezelő számára.
398
Megjelenik minden szombaton egy nagy nyomott iven, díszesen kiállítva, jól olvasható betűből szedve s időnkint ábrákkal díszítve. Előfizetni lehet: Sporzon Pál szerkesztőnél M.-Óvárott, egész évre 6 frt, fél évre 3 frt, negyed évre frt 1.50.

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában Budapestben (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárban kapható:
DEÁK FERENCZ BESZÉDEI
1829-1847
ÖSSZEJUTOTTÉ KÖNYI MANÓ
Ára füzve 4 frt.

Legalkalmasabb karácsonyi ajándék
Valódi minőségben csak egyedül kapható
MIMOSA
a készítőnél **MÜLLER J. L.**
illatszertáiraiban Budapestben.
Videki megrendelések pontosan utánvét mellett.

„Nagy köszönettel“ tartozom fide lipsei kiadásában megjelent „Fetghard“ című röpirat megköszönetéért, mert azt látom belőle, hogy sokszor még a nehéz beteg számára is van segítség, ha megfelelő szerk vannak kéznél. — Ilyen és ehaz hasonló tartalmú levelek naponta érkeznek be, s ezért minden betegnek készen kell állni meg kellene hoztatnia a könyveket, amennyel inkább, mert Gorischek Károly egyetemi könyvtároskedése (Bécs, I. Löván-tér 6.) díjtalanul küldi meg. 248

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában Budapestben (egyetem-utca 4. szám) megjelent és minden könyvtárban kapható:
Kossuth-naptár
1882-ik évre.
Szerkeszti **HONFI TIHAMÉR.**
XII. évfolyam.
A Girondiak utolsó percei (Piloty festménye után) nagy cím, és számos a szöveg közé nyomott képpel.
Ára füzve 40 kr.

Nemzeti nagy képes naptár
az 1882-ik évre.
Szépirodalmi s ismeretterjesztő tartalommal és teljes tisztí czimtárral.
TIZENNEGYEDIK ÉVFOLYAM.
Ára füzve 1 forint.

TARTALMA: A felsőes uralkodóház. Csillagászati és kortani jellegzése az 1882-ik évrnek Katholikus, protestáns, görög, orosz és izraelita naptár-rész jegyzéklappal. Bélyeg-illetékek. — Irodalmi rész: A dobrakuti erdész. A három «M.» (képpel). A magyar királyfi házassága (öt képpel). Petőfi-reliquiák (képpel). Nem felelős miniszterek (hat képpel). Egy közérdekű könyvből (négy képpel). A francziák Afrikában (három képpel). Magyarországi czim-névtára (hivatalos adatok alapján). Országos vásárok a magyar szt. korona birtokain, Kamatszámítás, Cselédbért, árendát mutató tábla. Hirdetések

ARJEGYZÉK
BENEDEK GÁBOR
arany-, ezüst-, ékszer- és óragyar-raktárából
BUDAPESTEN, IV. ker., hatvani utca 17-ik szám, szemben az ujjvilág-utczával.

Gyűrűk. Finom arany női gyűrű 2,50 * * * * * pecsét-gyűrű 5, — * * * * * dívat-gyűrű 4, — * * * * * férfi pecsét-gyűrű 8, 10, — * * * * * karika-gyűrű 3, 4, — * * * * * gyémánt-gyűrű 10, 15, — * * * * * brilliant-gyűrű 20, 30, — * * * * * püspöki gyémánt-gyűrű 60, 80, — Türkis és granát-gyűrű 1, — Zománcozott gyűrű gyönggyel 1, — * * * * * fülmáttal -60	Valódi svájcei órák 2 évi jótállással. Ezüst henger-óra 1 fedéllel 9 * * * * * 2 12 * * * * * horgony-óra 1 14 * * * * * 2 16 Metall vagy nickle remontoir-óra 8, 10 Ezüst remontoir-óra 1 fedéllel 14, 16 * * * * * 2 18, 20 Arany férfi-óra 1 35 * * * * * 2 40, 40 * * * * * remontoir-óra 1 40, 45 * * * * * 2 50, 60 * * * * * chronomètre remontoir 2 fedéllel 200 * * * * * női óra 1 fedéllel 18 * * * * * 2 24, 30 * * * * * remontoir 1 28, 30 * * * * * 2 35, 40 * * * * * zománcozva 40, 50 * * * * * gyémánt kövekkel 50, 60	Ezüstnemek. Ezüst asztali gyertyatartó (2 db) 30, 40 * * * * * zongora (kétágu, 2 db) 50, 60 * * * * * girandole 2 vagy több ággal, 2 db 80, 100 * * * * * ezu korszeleuce 35, 40 * * * * * dobányszzeleuce 15, 20 * * * * * táleza 30, 40 * * * * * kenyérkosár 20, 30 * * * * * névjegy-gyűjtő 20, 30 * * * * * csemgetű tálezával együtt 20, 25 * * * * * serleg 8, 10 * * * * * kehely 40, 50 Csemegeállvány ezüst lábbal 8, 10 Tömör ezüst állvány 40, 50 Ezüst gyermek evőeszköz 3 db 5, 6 * * * * * 4 8, 10 * * * * * 3 * pobárral 18, 20 * * * * * nagy 12, 15 * * * * * kávés kanál 6 12, 14 * * * * * 6 db és tejmérő tokban 20, 30 * * * * * levesmerő 15 * * * * * csemege evőeszköz tokban 6 pár 10 * * * * * asztali 6 15, 20 Teljes ezüst evőeszközlet 6 személyre kuleszal zárható börtokban 120, 140 * * * * * 5, 6 6 Ezüst theaszűrő 4, 6 * * * * * ezukorfogó 6, 8 * * * * * talapzatú ténartató 15, 20 * * * * * burnószzeleuce 6, 8 * * * * * ezukorszőrő 8, 10 * * * * * sótaró 5, 6 * * * * * gyufatartó 5, 6 * * * * * kulesztartó 5, 6 * * * * * kőtokosár 12, 15 * * * * * varróeszközlet, tokban 5, 6 * * * * * asztalkendő-tartó 1 db 4, 5
---	--	--

Lánczok.
Finom arany férfi rövid óraláncz 16, 20, 25
* * * * * hosszú óraláncz 25, 30
* * * * * női rövid dívat óraláncz 20, 25
* * * * * hosszú óraláncz 25, 30
* * * * * collierláncz kereszt-v. medallionra 5, 8
Finom arany püspöki láncz 100

Különfélék.
Arany parure-ok gyémánttal (különösen alkalmas nászajándéknak) 60, 80
Finom arany kereszt 2, 3
Gránát kereszt 1, 3
Finom arany kereszt gyémántokkal 15, 20
* * * * * püspöki kereszt 60, 80
* * * * * férfi nyakkendő-tűk 5, 6
* * * * * * * * gyémánt v. más drágakövekkel 25, 30
Finom arany inggomb (2 db) 3, 5
* * * * * (2 *) gyémánttal 20, 25
Valódi gránát 2, 3
* * * * * manehetta-gomb (2 db) 5, 6
Finom arany férfi inggomb-garnitúra 15, 20

Brochetük.
Finom arany broche 6, 7
Gránát broche 3, 4
Corall broche 2, 3
Zománcozott broche 4, 5
Dívat broche (haute fantaisie) 4, 6

Karpereczek.
Finom arany karperecz 30, 25, 30
* * * * * gyémánttal 30, 40
* * * * * és másféle drágakövekkel 60, 70
Valódi gránát karperecz 4, 5
Zománcozott karperecz valódi gyönggyökkel 5, 6

20 frton felüli vásárlásoknál szabott árámból 3% engedményezek. — Ódon ékszeret mindenkor megvettetek, becsértétnél vagy igen jutányosan kijavittatnak.

MARTINY F. II. és FIA
Buda-pesten váczai utca 19. szám.
Ajanlja saját készítményű legfinomabb tajtygártmányait.
Kívánatra arjegyzékek bérmentve küldetnek. 389

Utánvét mellett küld szét a már 1849 óta fennálló
LUKOVITS JÓZSEF-féle
fűszer-, thea-, rum- és borkereskedés
Budapestben, IV., muzeum-körút 11. sz.
1 Klg. cukor legfin. — 50
1 * * * * * finom — 49
1 * * * * * Cuba kávé — 1,90
1 * * * * * Gyöngy — 1,90
1 * * * * * Arany jáva k. — 1,90
1 * * * * * Mokka arabiai — 1,80
1 * * * * * Ceylon — 1,60
1 * * * * * Portorikko — 1,40
1 * * * * * Rizs legfin. — 30
1 * * * * * fin. — 28
1 * * * * * közép. — 24
1 Klg. thea 4, 5, 6, 8, frtfg
ngyszinte nagyobb kisebb 390

szelen-csókben és csoma gokban 30, 40, 50, 1 frt 3 frtfg
1 Lt. brazíliai rum — 60
1 Lt. cuba rum — 1, —
1 * * * * * valódi jamaikai 1,50
1 * * * * * If. — 2, —
1/2 Klg. csomagokban csokoládé 60, 80, 1,20
1 Csom. Mandolás két-szer sült — 35
1 Klg. thea kenyér 1,80
390

Ezenkívül ajánlom még mindennemű pezsgő-, asztali és csemege boraimat, milly. és flóragyertyákat, Liebig-féle husekivonatot, s minden az e szakba vágó árucikkeket. 390
Az utolsó posta vagy állomás pontos feljegyzése kéretik.
Valódi árak- és súlymértékért jótállás biztosítottik. Tisztelettel **Lukovits József.**

A magyar nők házi naptára
1882-ik évre.
Szerkeszti: **BENICZKY IRMA.**
Tizennegyedik évfolyam.
Ára füzve 60 kr.

TARTALMA: Naptári rész, naplói jegyzetekkel. — Hogyan neveljük leányainkat? Gőszikló a Vezuvon (2 képpel). — Mi az udvariaság? — Az udvar végén (képpel). — Beteg nők. — Nevezetes törpek (képpel). — Cselésszerű pinzeze. — Hordasható függő ágú ernyővel (két ábrával). — Hasznos tudnivalók. — Mulattató rész. — Az anya keserű. Wastold után Szász Károly (képpel). — Szilveszter éj. — Utca Szakutariban (képpel). — Mata Florida (Elbeszélés). — Jelenkünk orvostudomány. (Hat arczképpel). — A mit a napugár regéit. Andersen után. — Albán nők (képpel). — Az öreg sárkás (képpel). — Nizza (képpel). — Apróságok. — Gondolatok. — Országos vásárok. — Naptári értesítő.

Neuer Wandkalender
für das Jahr 1882.
1 ganzer Bogen. Preis 20 kr.

A FRANKLIN-TÁRSULAT

magyar irodalmi intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4. szám) megjelent és minden könyvtárban kapható:

A MAGYAR

PÉNZÜGYI TÖRVÉNYISME

KÉZIKÖNYVE.

POLYTONOS VONATKOZÁSSAL A MAGYAR ÁLLAMHÁZTARTÁSNAK A LEGJABB IDŐIG TERJEDŐ TÉNYLEGES EREDMÉNYEIRE

írta

Dr. MARISKA VILMOS.

HARMADIK, TELJESEN ÁTDOLGOZOTT KIADÁS.

Ára füzve 4 frt 40 kr.

Magyar

polgári törvénykezési rendtartás.

(1868: LIV, 1881: LIX, 1881: LX TÖRVÉNYCZIKK.)

Kapcsolatosan

a váltó-, kereskedelmi és kisebb polgári peres ügyekben való eljárással, a bírói ügyvitellel, a vonatkozó hazai s részben külföldi jogforrásokkal, különösen pedig a m. kir. Curia fontosabb elvi határozataival.

írta

Dr. HERCZEGH MIHÁLY.

ELSŐ KÖTET.

MÁSODIK ÁTALAKITOTT KIADÁS.

Ára füzve 2 frt.

Protestáns új képes naptár

1882-dik évre.

Szerkesztette

DÚZSSÁNDOR

tanár.

XXVIII. évfolyam.

Ára füzve 50 krajczár.

TARTALMA: Naptári rész, naplói jegyzetekkel. — Freilgrath Ferdinand. Ó szeress, míg szeretni tudsz! Ford. Faluhelyi Gábor. — Révész Imre (Arcképpel). — Könyves Tóth Kálmán. Későn! és még sem későn! (Beszély). — Dr. Csiky Kálmán. Népünk szaporodása s a gyermekhalandóság (A cura-pastoralis szempontjából). — Schleining Károly evang. esperes (Arcképpel). — Bodon József. A vén preceptor utolsó órája. (Elbeszélés). — Munka és hő (Természettani elemfuttatás). — Fabritius Károly (Arcképpel). — Uhland. A pásztor vasárnapi dala. Ford. Faluhelyi Gábor. — Kalocsa Róza. Kibékülés. — Hugo Viktor. A szitakötő Ford. Faluhelyi Gábor. — Protestáns egyházi tiszti névtár. — Országos vásárok. — Hirdetési értesítő.

IFJUSÁGI IRATOK.

Angol remekírók műveiből.

Szerkeszti

YACHOTT SÁNDORNÉ.

Ára füzve 1 frt 40 kr.

Borászati naptár

1882-ik évre.

Szerkeszti

Dr. NYÁRY FERENCZ.

IX. ÉVFOLYAM.

Ára füzve 80 kr.

TARTALMA: Naptári rész, naplói jegyzetekkel. — Európai pénznemek. (Egybehasonlítva a mi pénzünkkel.) — Európai államok bortermelése. — Szabályzat a központi mintapince főállításáról. — A budapesti borvegyészeti állomás programja. — Bálint bácsi' jóvendőzései. — Bálint bácsi tanácsai. — I. Természettudományi rész. A villamosság és delezesség (4 ábrával). — II. Szőlészeti rész. — Miként kell a Tortrix Pilleriana kártékony rovart pusztítani. — Minő szőlőfajokat válasszunk a phylloxera által ellepített szőlők újra beültetésére? — Miként kell kezelni az új ültetvényeket? — Mi tevék legyünk elfagyott tőkénkkel? — Hogyan ovjuk meg szőlőinket a fekete rothadástól. — Hogyan lehet szőlőfürtöket sokáig épen eltartani? — III. Borászati rész. Miként lehet a palackokba huzott borokat pastörizálni? (ábrával). — Lehet-e szüret alkalmával a bor jószágát előmozdítani? — Miként legcélszerűbb fehér borainkat iskolázni? — Hogyan lehet hordóból az utolsó csepp bort is az üledékről tisztán kiereszteni (ábrával). — Hogyan lehet vörös borban a fuchsin festéket fölismerni? (ábrával). — Lehet-e hazánkban olcsó áron cognacot készíteni? (ábrával). — IV. Kertészeti rész. — Gyümölcsfancsémítás. (7 ábrával). — V. Mulartató rész. Borkorsolyák. — Magyarországon tartatni szokott országos vásárok jegyzéke. — Hirdetési értesítő.

Falusi gazda naptára

1882-dik évre.

Magyar gazdák, kertészek, lelkészek és tanítók számára.

Szerkeszti

SPORZON PÁL.

A „Gyakorlati Mezőgazda” szerkesztője.

TIZENNYOLCZADIK ÉVFOLYAM.

Ára füzve 80 kr.

TARTALMA: Naptári rész, naplói jegyzetekkel. — Orossi Miklós. A szép és nehéz buza termelésének előfeltételei. — Erdélyi Károly. A házi állatokkal való helytelen bánásmód következményeiről. — Nagy József. A Vidacs-féle lókapa (ábrával). — Ebner Sándor. A bárányozásról. — Pókai Derső. A herefojtó aranka lényege, terjedése és irtása. — Erdélyi Károly. Miért vetélnek el a tehének. — Nusszék Sándor. Új szerkesztésű „gar-tos-váltó” (8 ábr.). — Ebner S. Valami a csikónevelésről. — A bárányok sántasága. — A keveréktrágya (compost) készítéséről és alkalmazásáról. — Z. burgonya egy új művelésmódja. — Ebner Sándor. A juh himlő. — Sissaries Károly. A rozsda (8 ábrával). — Ebner Sándor. A n. praforzó. — A magváltoztatás szabályai. — A sertés (ábrával). — Abonyi Károly. Hengerezünk-e vagy sem a talaj nyirkosságának megóvása czéljából? — A mákról. — Barnaszéna-készítés. — Deutsch Miksa. A jelesebb takarmány-növények egyike a baltaczim (spanyol löhere). — Ebner Sándor. A takács-mácsonya. — Erdélyi Károly. A rothadás, erjesztés, penészedés, meg-avanyodás okai s ellenszerei fő tekintettel a salicylsavra. — Dömötör László. A méhészet gyönyörű, haszna és nemzetgazdasági fontossága. — Ehrlich Sándor. A burgonyatermelésről. — Villási Pál. A karózásról Nagy József. Tatárka vagy hajdina. — Iby Ferencz. Mikor a gazdának semmi dolga sincsen. — Ebner S. Kazanlik rózsaoajjáról. — Erdélyi Károly. A jó házi asszony. — Iby Ferencz. Az ősz. — A tél. — Babonák a mezőgazdaság köréből. — Különfélék. — Havi teendők emlékeztetője. — Országos vásárok. — Naptári értesítő.